Zdenka Jušić-Seunik

KRISTALNE SVJEĆICE

ZDENKA JUŠIĆ - SEUNIK

KRISTALNE SVJEĆICE

Za izdavača
TOMISLAV ŠUBARIĆ

Tisak
Štamparski zavod »OGNJEN PRICA« Karlovac

»IBI«
PODUZEĆE ZA IZDAVANJE, PRODAJU I DISTRIBUCIJU KNJIGA
ZAGREB — KLAIĆEVA 28

ZDENKA JUŠIĆ - SEUNIK

KRISTALNE SVJEĆICE

Naslovna strana i ilustracije
IGOR OSTROGOVIĆ

ZAGREB, 1957.

Pišem za vas, djeco, zato pozivam proljetno jutro, da mi pomogne, kada pokuca na moj prozor; pozivam i sunce, što puni kutove moje sobe i ptičice, što su na svom letu prosule cvrkutavu radost. Svima kazujem, da mi daruju od svoje ljepote za priču. Svima govorim, da protoče radosti u riječi, kojima ću vam progovoriti.

Ali — ljutit oblak, kivan na moju molbu upravljenu svjetlosti, iznenada je prekrio nasmiješeno sunčevo lice, potamnio dan, poplašio ptice. Oblak je raširio gustu sjenu nad zemljom, dozvao vihor, i naglim suzama kiše zamutio moja slova. A ipak, jer htjedoh dovršiti priču, uranjam u vlastito srce.

Oluja nije opustošila radosti, koje čuvam u srcu. Oblak je nemoćan pred suncem skrivenim u mislima. Tako polazim vama u susret, maleni, polazim pod vedrim obzorjem i po svijetlom putu. I nosim vam priču, svjetiljčicu upaljenu na sunčanoj iskri.

Zdenka Jušić-Seunik

KRISTALNE SVJEĆICE

Jedne zimske večeri — vrijeme je bilo još toplo i nije padao snijeg — uputiše se male kapljice na zemlju. Nestašne i neiskusne, jer još nisu vidjele, što se sve krije u svijetu, otvoriše radoznalo sitne očice zadivljene slikom velikog grada. Tako se dogodilo, da se kapljice spustiše niz krov neke kuće i prolazeći kroz žlijeb primijetiše rasvijetljeni prozor stana. U toj sobi gorjelo je svijetlo čarobnih svjećica u svjećnjaku, a te su svjećice bile tako lijepe, da kapljice zaboraviše načas svoje putovanje i zastadoše ushićene ljepotom, koju su ugledale. Na zemlji muče srce razne i čudne želje, pa naše kapljice, postidjevši se odjednom, što su i malene i neugledne, poželješe, da i one sinu ljepotom ovakvih svjetlašca. Ta želja nije ih napustila ni kasnije, kad se povukoše pred naletom novih, živahnih sestrica i kad se već nađoše na zemlji. U mlačici, u koju uđoše, one ne mogoše

zatomiti svoju veliku čežnju, već je povjeriše i ostalima u društvu. Pričale su tako kapljice, što ih je snuždilo i što bi željele postati u svom životu. Pričale su o krasnim svjećicama. Kako su i njihove sestrice bile malene i željne da se sviđaju i sebi i drugima, prihvatiše i one tu čežnju. Zamalo, i čitava je mlačica žuborila nestrpljivim i turobnim glasićima, što zazivahu čudo svoga preobraženja.

U to vrijeme prolazio je kroz grad povjetarac, nemiran i topao, a radoznao i dobroćudan. Načuo je, kako se nešto zbiva među kapljicama na pločniku, primaknuo se bliže i razabrao iz razgovora, što je združilo sestrice kapljice u želji i tuzi. Povjetarac je toga čitavog dana jurio naokolo, obijestan i razdragan, tiho zviždeći svoju pjesmicu, pa kako nije mogao podnositi, da netko tuguje i plače, mjesto da se raduje, odluči da pomogne kapljicama u nevolji. Puhne, dakle, povjetarac koliko je najviše mogao, pa njegov topli dah osuši suze kapljica, ali i njih same. Lagane, postadoše u času još lakše, upravo tako lake, da se stadoše dizati sa zemlje, na kojoj nisu bile zadovoljne, i letjeti sve više. Nosio je povjetarac sestrice, a za njega to nije bio teret — nosio ih kroz noć i nad gradom u visine, što su se činile neizmjerno daleko, a ipak su kapljice iz takvih visina pohodile zemlju. Nisu se one bojale svoga povratka, napokon, zašto bi se i bojale, kad je njima u susret izlazio djedo Oblak, sijede brade i brkova, s velikom šubarom na ćelavoj glavi, sav umotan u bijelu bundu, kao da mu je hladno. Taj djedo izgledao je vrlo star, ali kako starci ponajčešće vole djecu, obradovao se i on dolasku svojih malih gošća i prijazno ih pozdravio.

— Gle, gle, dječice moje, pa vi ste se vratile! — nasmijao se dobri djedo. Nekadašnje kapljice, ohrabrene njegovim pozdravom, stadoše se uspinjati po njemu i milovati ga po navoranu licu, dok se neke, hrabrije, usudiše uvući djedi i u brkove i u bradu. Sve je to djedo dopštao, nije se ljutio, već se i nasmijao.

— Dječice nestašna! — mumljao je zadovoljno. — Eto, radostan sam, što vas opet vidim.

— Djedo Oblače! — progovoriše tada one kapljice, koje su na zemlji ugledale čarobne svjećice.

— Djedo, ti si nas poslao na zemlju, ali poslao si nas malene i siromašne, i nitko nam se ne bi obradovao. Mi smo padale iz tvoga krila, gdje nam je bilo meko i dobro, a nitko nas nije dočekao, nitko tako dobar, kao što si ti dobar. Vidjele smo: ljudi su se namrštili, kad su nas ugledali, po svoj prilici nismo došle u pravo vrijeme. Nije nam bilo lijepo, oh, nikako nam nije bilo lijepo. Zato se povjetarac sažalio nad nama i vratio nas k tebi.

—Dječice nemirna! — gunđao je djedo, slušajući što mu pričaju — on je doduše korio, ali nije se ljutio, jer je volio kapljice i shvaćao, što ih boli. — Male moje, vi ne možete ostati kod mene. Što biste htjele, kažite, da učinim za vas?

Kapljice su šutjele zbunjeno, ali su tada male predvodnice prihvatile riječ.

— Mi bismo se vratile na zemlju, ako nas već šalješ i ako tako mora biti — odgovorile su pripravno. — Samo, htjele bismo postati tako blistave, tako lijepe, da nas svatko pogleda zadivljeno. Htjele bismo, djedo, postati svjećice . . .

Tako je bilo izrečeno, što ih je sve morilo. Nekadašnje kapljice povjeriše starcu Oblaku, što su povjerile i povjetarcu. Ali kako je ipak moglo biti, da djedo, tako visoko nad zemljom, nije zagledao u stanove ljudi i nije znao za one zamamne svjećice, o kojima su sanjale kapljice, one ispričaše djedi, što su vidjele na svom putovanju.

Ipak, prevariše se, kada su mislile, da mudri djedo nije naslutio, kako izgledaju takve svjećice! Znao je starac, sve je on znao, pa zatrese glavom, da mu se šubara pomakla i spustila dublje na čelo i na guste, kuštrave obrve.

— Ajde, dječice, uvucite mi se opet u bradu i brkove! — zapovjedi, a nije trebalo da zapovijed ponovi, jer kapljice nagrnuše u trku i stadoše se smještati, kako je koja znala bolje, po bijeloj bradi i po dugim brcima djedovim.

Djedo potrese tada glavom i dozva druga Ledenjaka.

— Moja dječica trebaju košuljice! — reče strogo Ledenjaku. — Ovakve ih u istinu više ne mogu poslati na zemlju.

Ledenjak hukne, da je razumio, a kako bi se i usudio ne razumjeti nalog starca Oblaka. Hukne on jedamput, pa drugi put — hukne tako ledenim dahom, da se sestrice obukoše u čvrsta bijela odjelca i zaigraše od radosti.

— Pođite sada! — nasmiješi se djedo Oblak. — Vaša će se želja ispuniti, kad stignete na zemlju. Reče tako i nasloni se zadovoljno na svoje visine.

Silazile su pahuljice nad grad, svidjele se jedna drugoj i u svojoj radosti grlile se i igrale, kao što se igraju djeca, kad im ništa ne pritište srca. U igri i šali spuštale se sve niže nad krovove kuća, na ceste i pločnike, na ljude, odrasle i male, što su prolazili ulicama. Sipile su pahuljice, dozivale jedna drugu, okretale se u zraku, priljubljivale jedna uz drugu, zavirivale u zarumenjela lica ljudi i osluškivale njihovu govoru. Pa ako i nisu sve razumjele, osjetile su, da se ljudi raduju njihovu dolasku.

— Bit će lijepa zima! — čule su pahuljice, kako govore prolaznici. Činilo se, da su ljudi, i oni veliki, postali djeca, pa se pahuljice obradovaše još i više.

Najviše, dakako, radovale su se one pahuljice, koje su vidjele čarobne svjećice.

Istina, nisu još bile slične njima, svjećicama, ali u njima je živjela nada.

Opet se spustiše, i to upravo pahuljice najželjnije, na krov one kuće, u kojoj su jednom ugledale svjetlašca.

Samo, u tom času dogodilo se nešto neočekivano.

Topli je vjetar nasrunuo na grad, podigao krila svoga plašta i rasuo svoj dah. Protrnuše snježne sestrice, zanijemiše od prepasti, htjedoše zvati pomoć, a nisu znale, odakle bi pomoć mogla doći. Bilo je već kasno. Njihova se lijepa odjelca stadoše topiti i nestajati — vjetar se razmahao još jače i nasmijao još glasnije — a pahuljice proplakaše gorko i krenuše u tim suzicama kao kapljice, upravo onakve kapljice, kakve su bile nekada.

Da, strahotu osjetiše nekadašnje razigrane pahuljice. Tko će im se ovakvima, kakve su sada, radovati! Tko će ih pogledati s udivljenjem! One, tako ponosne još maločas na svoju bijelu dražest u novim košuljicama, koje im je poklonio susretljivi Ledenjak, ugledavši se opet u starom ruhu, koje nisu voljele, a njihov san, krasan njihov san činio se dalek i neispuniv, upravo, neispuniv zauvijek.

Žalost, najveća žalost, koju su mogle osjetiti ovakva sitna bića, prožela ih je.

Zašto ih je utješio djedo Oblak, da će biti ispunjena njihova želja?

Zašto je tako kratka, tako trenutna bila njihova radost?

– Nestat ćemo! – šapnula je jedna sestrica drugima.

– Pa neka bude tako. Nije mi više žao, kada smo tako jadne.

– Nije nam žao, nije! – ponoviše i ostale sestrice, neutješne za svoje najdraže očekivanje.

Tada se primaknuo Ledenjak tužnim kapljicama, pa kao što je nekada nestašni povjetarac saslušao njihovu čežnju, i hladni se vjetar sagnuo do njihovih suza.

– Svjećice! – šaptale su kapljice uzdišući i navirući jedna preko druge u žlijebu. – Željele smo postati njima slične. To smo htjele . . .

Sažalio se Ledenjak zbog njihova jada, jer i u njega srce nije bilo ledeno, ma da je donosio studen. Razumio je i on bol kapljica, odlučio i on, da im pomogne.

Spustila se večer.

U stanu, gdje su gorjele svijećice u svijećnjaku nad stolom, majka je pričala djeci.

Pričala im je, kako dolazi dan dječje radosti, svečani dan, kada će dobiti darove, o kojima sanjaju.

Govorila je, kako već sada uzbuđeno kucaju djetinja srca srećom i očekivanjem.

Kapljice nad prozorom trgnuše se. Ledenjak je opet huknuo punim dahom.

Potrese ih drhtaj, od kojega se stadoše skrućivati u krasne kristale, što se spustiše nad prozorom. Njihovi se vrhovi, posuti plavim iskrama mjesečeva svijetla, zapališe odsjevom zapaljenih svjetlašaca u ovome domu.

Zakliktala djeca, kada ih opaziše.

Zadivili se i stariji.

– Što smo postali? – pitali su kristali u čudu i još ne vjerujući, da li je to san ili istina.

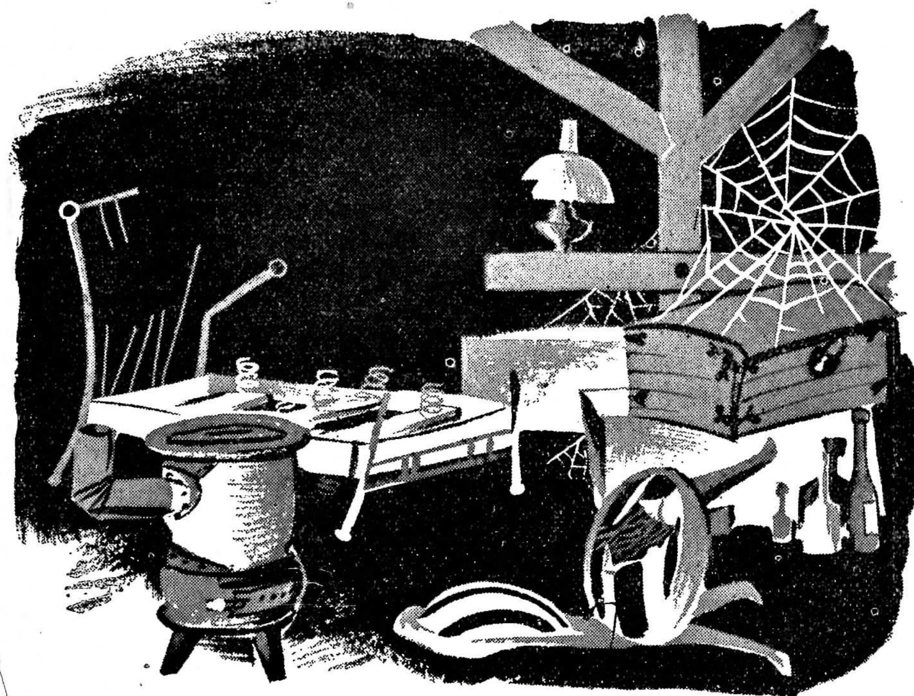
Huknuo je Ledenjak prolazeći dalje:

– Ispunilo vam se, što ste željeli.

Mjesec se zagledao u njih, i on se nasmijao širokim, žutim svoiim licem.

– Lijepe ste, lijepe!

A majka reče djeci, pokazujući im kristale, kako su to svjećice, kristalne svjećice – zimski bijeli poklon.

STARA PEĆICA

Na tavanu je drijemala stara limena pećica. Nije bila lijepa ni kada je bila nova, a s vremenom je postala još neuglednija. Zato se godinama stiskala u mračnom kutu pod krovom i gledala svojim gotovo već ugaslim okom, kako pada prašina po njoj, i pauci pletu oko nje svoje mreže. Živjela je pećica među ostalim stvarima, koje više nisu služile ljudima. U početku, svaka je stvar pričala o svojem nekadašnjem životu. Krevet se ponosio, kako je bio otmjen i krasan s pozlaćenim stupovima i sa svilenim zavjesama. Stolica se sjećala baršuna svoje prevlake, na koju nije smio pasti ni dašak praha. Javljala se i svjetiljka, a zatim i stare slike i škrinje, ispunjene požutjelim papirima, gvožđem izgriženim od rđe, vazama s otkinutim ručicama, perinama s razderanim trbuščićima. Svi su oni pričali o lijepim prošlim danima, hvalili se i tužili zbog ljudske nezahvalnosti, koja je njih odgurnula. Samo je pećica šutjela.

Uvijek je ona bila malena i siromašna i upamtila je smrknuto lice limara, koji je kucao po njoj čekićem i pažljivo je ogledavao.

– No lijepa baš nisi! – progunđao je nekako zlovoljno, i to zacijelo nije bio prijazan pozdrav pećici. – Koliko vrijediš? – pitao se čovjek zabrinuto i zaključio, da će je prodati onome kupcu, koji ne će moći kupiti skuplje peći.

Pećica je čekala. Znala je, da je sirotica, ali što to znači u svijetu, nisu joj kazali. Odnijeli su je u sobicu siromasima, ali život je ovdje protekao zapravo radosno. Žena, dobra i skromna, pažljivo je potpaljivala triješčice u pećici, drvo se razgorjelo, i srce pećice se ugrijalo. Dolazila su mala djeca i grijala se, a kada su se njihovi roditelji vraćali kući s posla, radost je sinula još veća. Ljudi su sjedili oko pećice, razgovarali i pričali priče, a pećica se žarila toplinom i gotovo nikada nije ohladnjela.

Tako se to ponavljalo iz zime u zimu. Prošle su godine. Prvi gospodari prodali su pećicu, a kasnije su je prodali i drugi vlasnici. Selila se iz stana u stan – privikla se na ljude, grijala njihove stanove. Onda se dogodilo, da je gospodar iznenada odlučio urediti stan novim namještajem. Siromašak je postao bogat, sagradio kamin, unio u kuću nove krevete i ormare, nove stolove i slike. Div – kamin, oklopljen sjajnim bijelim pločicama, proždirao je širokim ustima goleme cjepanice, a limena se pećica preselila na tavan.

Osluškivala je spore kucaje svoga srca, sjećala se nestalog žara u svojim grudima. Žalostila se, naravno, kao što se žaloste svi, koji su zaboravljeni i sami, ali se nikome nije tužila.

Njezini sudruzi nisu bili obzirni. Spominjali su pećici, kako je prašna i ružna i kako je nitko više ne će poželjeti, a sami nisu vidjeli i nisu htjeli vidjeti, kako ni oni nisu više ni mladi ni lijepi. Krevet je još hvalio svoju ljepotu, a pozlate je već odavno nestalo s njegovh nogu, i stolica se ponosila, a njezin baršun izgrizoše moljci.

Tada je opet došla zima.

Jednoga je dana došao na tavan gospodar ovih stvari i prišao k pećici.

– Kamin proždire suviše drva! – kazao je nezadovoljno. – Nije dobro toliko trošiti. Ova će pećica još grijati.

Sirotica nije mogla povjerovati. Uzbunili se i ostali predmeti na tavanu, kada je čovjek dodirnuo pećicu. Da su mogli progovoriti, tako, da čovjek razumije njihov govor, sigurno bi se potužili, što gospodar ne odabire njih, već ovu staru šutljivicu.

A što bi im koristio prigovor? Ljudi postupaju, kako se njima čini, da je najbolje.

Pećica se opet uselila u sobu. Div-kamin, posve hladan, dočekao ju je ljutito.

– Nemam hrane! – mumljao je ledeno. – Ono malo otpadaka, što mi dobace, za mene je premalo...

A čovjek je promatrao pećicu i brižno je čistio.

– Ti ne tražiš mnogo! – pohvalio je pećicu. – Da sam uvijek znao štedjeti, moj se novac ne bi rasplinio...

Potpalio je vatru, zažagorili su plamićci, zakucalo srce stare pećice i rasplamsalo se kao nekada.

Napolju je zavijao sjevernjak – mećava je tresla vratima i prozorima kuće.

– Znao sam, – kazao je gospodar – ti ćeš me obraniti od studeni.

– Tko bi razumio čovjeka! – promrmljao je div – kamin uvrijeđeno.

Pećica nije ni pokušala da razumije, što njoj nije moguće. Samo je sinula radošću i pobjedničkim žarom onih, koji napokon dokazuju vrijednost svoga postojanja.

PROLJEĆE

Na vrhu visoka brijega sjedilo je Proljeće i čekalo, kada će stići u nizinu i među ljude.

Još je snijeg pokrivao krovove, još se iskrio led na vodama. Plamsale su vatre na ognjištima i grijale ozeble, a djeca još se igrala snijegom, iako im je već ta igra dosadila.

– Dosta je zime! – mrštili se ljudi, ali nebo bilo je zastrto, zemlja je još drijemala, a djed Sjevernjak napregao posljednje snage, da istrese studen iz svoga plašta.

– Dosta je studeni! – mislilo je i Proljeće, ali još se nije uputilo u pohode svijetu. Trebalo je, da sunce ožari obzorje, da mladi vjetri pojure na zemlju. I snijeg je imao okopnjeti, inje rastopiti i ptice probuditi. A posao je to glasnika Proljeća, onih hitrih i obijesnih, brzonogih putnika, što čekaju, da ih Proljeće pošalje svijetu.

– Pođi, vjetre! – zapovjedilo je tada Proljeće mladome južnjaku. – Pođi i ponesi moj pozdrav travama, drveću i vodama. Zaljuljaj gnijezda malih ptica, zaviri u stanove životinjske, šapni i ljudima, da sam blizu, jer zima odlazi.

Poletio mladac – vjetar, što je mogao brže, a sunce progledalo na čas iz oblaka i orubilo zlatnim sjajem zelenu odjeću Proljeća.

– Sunce! – zamolilo je Proljeće. – Izađi i sini nad zemljom. Drijema zemlja, ali klice u njoj htjele bi probiti koru i ogrijati se na svjetlosti. Daj, da se prenu sokovi u stablima, daj, da cvjetići otvore sitne svoje očice.

Potvrdilo sunce, da razumije želju Proljeća, pa se i ono uputilo, potiskujući tmurne oblake, dugom i svijetlom stazom. Ali ni posao sunca nije bio lak, a Proljeće ostade još na brijegu, da tamo sačeka poruku svojih glasonoša, kako su oni izvršili svoju dužnost.

Tada, a dan se već mračio i prve se zvijezdice javile u visinama, stiže Proljeću glasnik – vjetar.

– Tešku sam borbu izvojevao! – javi on pobjedonosno. – Sjevernjak se opirao mojem naletu, ali star je i trebalo je da popusti. Led je stao pucketati, snijega nestaje.

– Dobro je! – reče Proljeće, ali se zabrinu. Sunce se povuklo na počinak, tko zna, kako je ono ispunilo moju molbu. Pričekat ću do jutra, dok se probudi.

Mala zvijezda nad brijegom prisluhnula je razgovoru i nije šutjela.

– Što je sunce obavilo, ne znam! – reče Proljeću. – Ali ja sam pogledala na prozor jedne kuće. Bolesno dijete ležalo je na krevetu, a majka ga je milovala.

– Skoro će doći Proljeće! – govorila je majka. – Lišće će prolistati, cvijeće će procvjetati, ptičice će pjevati. Onda ćeš i ti ustati, moj sine, sići ćeš u vrt i bit ćeš zdrav.

– Hoću da Proljeće odmah dođe! – molilo je dijete. – Mama, javi mu, da ga čekam...

Tako je pričala mala zvjezdica, a Proljeće se podiglo sa svoje počivaljke, ukrasilo je kosu cvijećem i lišćem, ispružilo dlanove, dozvalo usnule ptičice i opasano srebrnim zvončićima radosti, stalo silaziti s brijega.

– Kamo ćeš prije jutra? – pitali su ga i zvijezde i vjetri. – Noć je, kamo si pošlo?

A Proljeće je silazilo sve brže.

– Do jutra treba da stignem! – odgovorilo je prijateljima. – Jedna je majka obećala svome djetetu, da ću doći. Njezina me molba vodi i obasjava mi put, a djetinji sretni san razvija mi krila.

...Kada dijete otvori oči u zoru, bit ću kraj njegova uzglavlja. Kada me zazove, ja ću mu se javiti. Treba se žuriti u susret takvoj radosti. Treba se žuriti uvijek, kada nosimo darove. Jer vrijeme je kratko, a sreća skupa...

I pošlo je Proljeće u noć, a trave se budile pod dodirom njegova koraka, cvjetići se prenuli, u drveću prostrujio mladi život.

Prolazilo je Proljeće, a vode su zažuborile i gasnuli zadnji kristali leda. Kroz noć je prošao srh radosti i dirnuo sve živo.

– Proljeće! – šapnula je trava, i ptice, i ljudi.

ZVJEZDICE I MJESEC

Mala zvjezdica je progledala. Otvorila sjajne očice i zavirila u crnu dubinu pod sobom. Iz njezine visine nije joj lako zamijetiti obrise stvari na zemlji. Je li to već stigla noć, a mjesec je zakasnio izaći? Svake je noći tamniji – krnji mu se njegov glatki žuti obraz, usitnjuje se, postaje manji. Naravno, mjesec će se opet zaobliti, samo ove noći – zvijezda znade – to se još ne će dogoditi.

– Zvjezdice! – pozvala je zvijezda Plamenka zvjezdice sakrivene u tamnoj modrini obzorja. – Izađite, zvjezdice!

Zvjezdica Zlatna pogledala je još sneno.

– Plamenka nas zove! – prišapnula je drugoj, a ona opet šapnula dalje:

– Na zemlji je noć!

Užurbale se zvjezdice: jedna izlazi brže, druga polaganije, a poneke se i pritajile i nije im žao, budu li sinule među posljednjima.

Tako su planule svjetiljčice u visini, rojevi sitnih svjetiljčica, a izašao je i okrnjeni Mjesec.

– Da li ste sve na broju? – upitao je strogo, kao što je pitao svake noći. A Plamenka je odgovorila za ostale.

– Iskrica se izgubila! – kazala je zvjezdica. – Prošle noći nagnula se i odjednom skliznula u dubinu. Nije se više vratila . . .

Kimnuo Mjesec i prošetao dalje, a Plamenka opet pogledala na zemlju.

– Gledajte! – povjerila je zvjezdicama, što je ugledala. – Mrak prolazi . . .

U istinu, zemljom je koračao Mrak, sav crn, ovijen dugim plaštem, što mu se pleo oko nogu. Koračao je Mrak po važnome poslu: gdje bi našao kakvo svjetlašce odmah ga zasjenio i ugasio. Samo svjetlašca zvjezdica nije mogao utrnuti – bila su suviše visoko.

– A tko je vas zvao? – ljutnuo se Mrak, kada je opazio sjajne zvjezdice, no Plamenka se nasmiješila i neljubaznosti Mrakovoj.

– Zašto se ljutiš? – prijazno je dočekala njegovu ljutinu. – U svijetu je ljepše, kada sinu svijetla.

– Svijetla?! – Mrak je zlovoljno gunđao. – Dan je dosta dug, i Sunce je, čini se, neumorno. Moja je dužnost gasiti svjetiljčice, i ja to činim.

– Oho! – i druge su zvjezdice pogledale začuđeno. – Kuda ti prođeš, Mrače, ništa se više ne vidi. Mogao bih se čovjek o kamen spotaći, mogao bi u vodu pasti. Mrače, tebe nitko ne voli . . .

Mrak je uzvio pogled do razgovorljivih zvjezdica, a taj je pogled bio taman i nije slutio na dobro.

– Ne govorite ludosti! – otresao se mrko. – Uspavljujem ptičice i životinje, trave i cvjetove, a kada pokucam na prozore i na vrata kuća, gdje stanuju ljudi oni postaju sneni i vesele se počinku.

A tek djeca!

– Djeca! – Plamenka je postala radoznala. – To su oni mali stvorovi, je li, oni najglasniji, najradosniji? Oni, što neprestano trče za igrom . . .

– O njima i govorim! – zamumljao je Mrak i uvio se u svoj plašt. – Djeca, ona najprije usnu, a kada sam dobre volje, sakrijem im igračke, pa i uplašim ih malo. Samo neki se i rasplaču – ne razumiju šale.

Zakoračio Mrak da će dalje svojim putem, ali Plamenka ga zadržala.

– Zašto plaču neka djeca? – požalila je mala zvjezdica. – Mrače, ti ih ne bi smio plašiti.

Odmahnuo Mrak, kako to zvjezdica ne shvaća. Teško je s nerazumnom djecom, a s nekima je naročito teško. Eto, dječak Rajko, reče. Bolestan je, pa

nikako ne će da zaspi. I večeras, kada bude stigao do prozora njegove sobe, mališan će zacijelo opet plakati. Ali Mraka on ne će otjerati...

Uputio se Mrak cestom, a Plamenka povikala zvjezdicama, neka je slijede i požurila, da ne izgubi Mrakove stope na zemlji. Sinula Plamenka jače, a učinile tako i druge zvjezdice i Mjesec se začudio.

– Kuda ćete? – upitao ih Mjesec, ali njima nije preostalo vremena za razgovor. Žurile se zvjezdice, da im Mrak ne utekne, pa čas jedna, čas druga posvijetlile, kako bi otkrile, kuda su Mraka koraci odveli.

– Je li to ovdje? – pitala je zvjezdica u nizu, ali zastale su nad krovom kuće, u kojoj nije bilo djeteta. – Dalje! – požurivale su prve zvjezdice i pozivale ostale. – Dalje! – lukav je Mrak i može nas zavarati...

Prisluhnuo je Mjesec i povučen žurbom zvjezdica krenuo za njima. Kružili su nad utihnulim gradom, zavirivali u pogašene prozore, kucali na zaključana vrata. I prolazili su dalje, ulicama, kojima je Mrak već prošao i zastali napokon pred kućicom s rasvjetljenim prozorom.

– Ovamo! – zovnuo je prozor, jer u noći kadikad i stvari se pokrenu i progovore. – Dođite ovamo!

Pogledala Plamenka i zvjezdice oko nje – Mrak je prislonio lice uz staklo prozora i napreže se, da pogasi svijetla za prozorom, a u sobi dječačić u krevetu, pokrio je oči sitnim dlanovima i plače.

– Ne ću Mraka! – otima se mali Rajko, a obraščići mu gore. – Kakav je dug njegov trak, kakve su mu strašne oči pod čupavim obrvama!

Sletila Plamenka na prozor, a za njom zvjezdice – došuljao se i Mjesec – na Mraka se ne osvrću – nego unišli svi u sobu bolesnoga djeteta.

– Gledajte! poveselila se Plamenka otkrivši u kutu medu i konjića, – gledajte, igračke!

Dijete pogledalo, čudi se i ne vjeruje, ali prestaje plakati.

Zvjezdice su u sobi, stotinu zvjezdica, pa jedne se igraju njegovim igračkama, druge mu popadale na krevet, okitile mu jastuk i pokrivač, spustile mu se i na ruke, a Mjesec sjedi u naslonjaču kraj prozora i smije se svojim krnjim, žutim obrazom.

– Hehe! – smije se Mjesec i nije ružan, iako nije pun i okrugao.

– Hehe, Rajko, dječače!

Sjeo Rajko u krevetu i zadivljeno promatra: zvjezdice se uhvatile u kolo, vrte se po sobi, iskre njihova zlatna svjetlašca, a Plamenka ga miluje po kosi i šapuće mu na uho.

– Je li ja to sanjam? – pita mališan i smješi se.

Stoji Mrak pred prozorom, ljuti se, puše, ali zvjezdicu ni sada ne može utrnuti – topoće nogama i sve je ljući, a Plamenka šapuće pjesmicu:

Svjetiljčice naše gore,
srebrne i zlatne luči.
Noć je sjajna, noć je dobra.
Mrak ne može k tebi ući.

Gledaj, juri konjić brzi
i medo se iz sna budi.
Iz knjižice slika čitam,
čemu se vesele ljudi.

U kosi ti svjetlost sjaji,
Mjeseca za bradu vuci.
Pamti čudo: evo noćas
zvijezda je u tvojoj ruci.

Šapuće Plamenka pjesmicu – uspavanku, zvjezdice se igraju po sobi, pa i Mjesec progovorio:

– Kažu, da sam hladan – pričao je Mjesec. – Ako je to istina, ipak činim sve, što mogu, da budem koristan. Budim lijepe snove, svijetlim zemlji, dok sunce spava. A dalekim putovima hodim i gledam, što se zbiva.

Jedne noći – bio sam velik i sjajan – prolazio sam nad bregovima i nad šumom. Osvijetlio sam vrhove stabala, ali u guštik nisam zavirio. Učinilo mi se tada, da u šumi netko plače i nisam se prevario: mali je dječak lutao po šumi. Možda ga je noć pretekla na njegovu povratku kući ili je zalutao. Mali dječak bio je sam.

Provirio sam kroz krošnju, da me dječak ugleda, ali njegov je pogled tražio zemlju, a na zemlji bila je tmina. Zovnuo sam ga, no šumom su prolazili glasovi životinja, huktanje sova i urlik vukova u planini – dječak je čuo one glasove, a nije čuo mojega glasa. I. zaslijepio ga mrak, potresao strah – potrčao je, ne znajući kuda trči i survao se niz stijenu u ponor.

Izašao sam iz krošnje, zagledao se u kameno zjalo – dijete je bilo živo, ali nije moglo izaći. Bit će, da je i zaspalo, onako umorno i slabo.

Sinuo sam svim sjajem. Potražio sam zlatni štap, o koji se nekiput oslonim, da mi bude lakše, i pružio sam ga djetetu. Za čas, dijete se stalo micati; oslonjeno na štap uspinjalo se uz stijenu i izašlo. Još je spavao mali dječak, a ja sam ga milovao po oznojenu čelu i vodio kroz guštik. Vodio sam ga za ruku, polako i oprezno, i izveo sam ga iz šume. Onda sam se povukao za oblak i čekao, da se probudi sunce. Kazao sam suncu, neka ono dovrši moj posao i povede dječaka kući. Nisam doznao, kako je sunce to izvršilo, ali kada sam druge noći ponovo izašao, pričale su mi zvijezde, da onaj dječak spava u svojem domu. Našao je put kući, kada je noć nestala – nije se sjećao moje pomoći, ali ja

i ne tražim, da ljudi pamte, što im činim dobro. Uputio sam se dalje, jer mnogo je tamnih putova, kamo me zaziva nečija potreba i mnogo je takvih malenih stvorova, kojima treba otrti suze do sunčeva uzleta.

Utihnuo je Mjesec u naslonjaču.

Zvjezdice su dovršile igru.

– Pođimo! – Plamenka se podigla na prstima. – Dijete spava.

Jedna za drugom izlazile su zvjezdice – poslednji se izvukao i Mjesec.

Mrak se već odavno izgubio netragom.

Kada je Sunce izašlo i provirilo na krevet malog Rajka, sa Suncem unišla je u sobu i majka djeteta.

Probudio se Rajko i kliknuo. Vrućice je nestalo – bio je zdrav.

– Mama, zvjezdice! – Rajko se sjetio minule noći. – Zvjezdice su me pohodile, i Mjesec je pričao . . .

Sretna je majka grlila svoje dijete.

– Pohodila su te svjetlašca! – ona se nije čudila. – A sada je stiglo i sunce . . .

Svjetlost i sjaj ispunili su sobu.

Jutro je granjivalo.

L A H O R K O

Probudila se dva potočića.

Zašumorile hladne kapljice, zaigrali sitni kamenčići na dnu srebrnih voda. Uspelo se mlado sunce – ptičice izvirile iz gnijezda, i njihov je cvrkut zajedno sa šumorom potočića pozdravljao jutro.

Na vrh zelene gore dotrčao vjetrić Lahorko. Jedva se probudio, već je istrčao iz pećine, gdje su spavali vjetri. Istrčao i kliknuo radosno: cvjetna je livada do nogu visoke gore, a livadi kraja ne možeš sagledati. Sletio Lahorko niz gorsku strminu, a da se nije zapleo ni o granje ni o trnje. Zašao na livadu, zaljuljao rosne trave, zvončiće i zlatice, proigrao se sitnim tratinčicama i ružičastom djetelinom. Potrčao livadom, uzvio svilena krilašca šarenih leptira i sjajnih pčelica, zapuhnuo tromog bumbara na divljoj kadulji, prišapnuo pospanim bubama u travi, da se prošetaju od cvijeta do cvijeta. I svi su oni, cvjetići i životinjice. otvorili radoznale očice i nasmiješili se Lahorku – mlad je i nestašan, kao što su oni mladi, i laka, lepršava je haljinica na njemu. Trči Lahorko, hod mu ne čuješ – Sunce ga vodi za nemirnu ručicu i igra se s njime. Sakrije se tako Lahorko za velikim listom, a Sunce ga traži i zove ili poleti Sunce, kao da mu se žuri i dosta mu je igre, pa Lahorko potrči za Suncem iz svojih malih snaga. U ovoj trci dodirne Lahorko čas travku, čas cvijet, preskoči grm ili se zavuče za žbun i samo mu smijeh zazvoni poput zvončića, smijeh svijetao i obijestan.

– Ovdje sam! – smije se sitni Lahorko. – Ovdje sam! – klikće mališan i sviđa mu se, što samim svojim dahom pokreće ovaj šareni, mirisavi svijet u dolini, pa u igri i pelud ponese sa cvijeta na cvijet. – Sunce, traži me! zove Lahorko, i raduje se i suncu i zemlji i poleti još brže, još radosnije. Prošla su i djeca livadom, a pred njima ovčice, i Lahorko se i u kosu djece zapleo i sa bijelim runom ovčica se poigrao. Stigao mališan i do potočića, jednog od onih dvaju potočića, što su se prvi jutrom probudili, prvi jutru na pozdrav kapljicama zašumorili..

– Lahorko, preleti me! – potočić je sada zašumorio, a Lahorko se ispruži na vodi i opet se nasmija, pa njegov smijeh ponese kapljice. Nego, i onaj drugi potočić zašumorio, kako je i njemu do Lahorkova pohoda, pa mališan i do njega dotrčao i njegovim se kapljicama poigrao. Spustila se teška pčelica, umorna od sabiranja cvjetnog slada i zadihana sjela na ružičastu grahoricu.

– Lahorko, osvježi me malo! – zamolila pčelica, pa Lahorko puhnuo pod krilašca pčeličina, i ona odmah poletjela. Otpratio je Lahorko pčelicu dio njezina puta, a zatim se primakao jezeru na rubu šume. Sunce je već odskočilo visoko na obzorju, kada se Lahorko sagnuo nad jezerom i ugledao negdje na njegovu dnu bijeli oblak i oko njega oblačiće. Začudio se mališan oblaku u jezeru i sagnuo se još niže, a bijeli oblak smjestio se mirno i zamislio, na Lahorka se i ne obazire, samo sitni, kuštravi oblačići natiskuju se oko oblaka velikoga. Zagledao se Lahorko u nemirne oblačiće, kako se u vodi odrazuju kada začuje zov, sitan i kristalan.

– Lahorko! – glasić je zovnuo i umuknuo. Ogleda se Lahorko, odakle zov dolazi, ali nikoga ne vidi. Prisluhnuo ponovo, a kristalni glasić opet zazvoni.

– Lahorko! – glasić je sasvim jasno zazvao i zašutio. Ali za trenutak zov se i opet ponovio.

Uzletio Lahorko do ptičjeg gnijezda – nisu li ga možda ptičice zovnule? Ali gnijezdo je prazno, a glasić zove i dalje, pa skočio Lahorko na jezero i u dubinu se zagledao, a tamo jedan se nepočešljani oblačić otkinuo od svoje braće i ručicom Loharku domahuje. Smije se veseli oblačić – Sunce njegov zov Lahorku donosi kao nježnu glazbu, kakvu na zemlji ne možeš uhom prihvatiti, ali i braća – obraščići opazili Lahorka, pa i oni pritrčali. Polegne lahorko nasred jezera – ribice isplovile da i one vide, što se to događa, a breze spustile grane sa šaputavim lišćem nad bistru vodu, na kojoj se smjestio Lahorko. Sanen je i sretan mališan, a oko njega igraju se oblačići. Skakuću djeca-oblaci, vrte se, plešu i pjevaju pjesmu svojih visina – vrte se brzo, sve brže, a Lahorku je tako lijepo, da bi poželio, da ta igra nikada i ne prestane. Primakle se jezeru ptičice, uspravile se jele i brijestovi, da čuju pjesmicu, podigli se i cvjetići, dolepršali leptiri, bube i pčelice.

Mali su oblaci pjevali:

Poigrajmo, Lahorko,
radost nam se smiješi.
Ručice nam prihvati,
s nama ti zapleši.

Mi smo djeca malena,
ne poznamo brana.
Ti se k nama uzdigni
do našega stana.

Bit će smijeha, Lahorko,
sunašce se žari.
Slobodno ćeš letjeti,
gluh je oblak stari.

Još su pjevali oblačići, kad u trenu prasnu nešto u daljini, a zatim se mukli tutanj začuo iza šume. Prenuo se Lahorko i pogledao: oblak Mrki se došuljao i prekrio Sunce svojim širokim tamnim obrazom – činio se uplašen, kao da bježi ispred nekoga, koji ga goni.

– Što je to? – Lahorko je promatrao u čudu i strahu, a Vihor se pojavio, snažan i ljutit, razvitlanih krila.

– Bježite! – Lahorko je začuo strašnu Vihorovu viku, opazio je, kako žute Vihorove oči planuše. – Bježite!

Zamumljao Mrki, pa zatutnjio – planuo opet Vihorov bijesni pogled, pa on potresao krilima, i u času nestadoše djeca – oblačići. Zatutnjilo ponovo i potreslo – smirili se cvjetići i životinjice – neznaš, je li se dan primaknuo kraju ili se neko zlo priprema. Zadrhtao Lahorko na jezeru, skočio i poletio na obalu, a na obzorju Mrki se hvata u koštac s Vihorom, pa sijeva i grmi.

– Kamo ću sada? – Lahorko se ogledao u još većem strahu: i ptičice se zavukle u gnijezda, i sunce je pobjeglo, a cvjetna se livada talasa, trave se svijaju, to Veliki Vjetar trči livadom, zviždi i gazi kuda stigne.

– Kamo ću? – plače Lahorko na rubu šume, ali Veliki Vjetar je nasrnuo, podigao ga i umotao u svoje krilo.

– A ovdje si ti, mališu? – hukči Veliki, pa Lahorkovo srce zamire.

– Ovdje si ti, a ja te tražim...

Poletio Veliki s Lahorkom, poletio livadom i u goru se uspeo – stenje granje od njegova leta i lomi se – kroz krošnje leti Vjetar sve do vrha gore, do pećine.

– Spavaj! – gurnuo je Lahorka u pećinu, a mališ tiho zacvilio, kako bi on van, na sunce, na livadu.

– Spavaj! – zapovjedi Veliki još žešće – Sutra ćeš opet izaći.

I odjurio Vjetar, a Lahorko ostao sam u svome zaklonu.

– Zašto moram spavati, a nisam još pospan? – požalio je i postao žalostan. ... Sunce, cvjetići ... – sjetio se i proplakao. – Djeca – oblačići ...

Ali vani je zviždala oluja, i ne bi se ni usudio izaći.

– Sutra! – prošaptao je utjehu i nasmješio se, a taj je smiješak u trenu osušio njegove suzice. – Sutra ...

U pećini bilo je tiho i mračno i hvatao ga je drijem.

– Sutra ću poletjeti u visine. Poletjet ću suncu i oblačićima ...

A napolju je Veliki Vjetar izlazio na megdan Vihoru.

Spustio Vihor crnu masku na lice, ništa se ne vidi, samo mu oči sijevaju crveno, žuto, zeleno. Širokim prostorima vitla Vihor crnim plaštevima, pa srlja na Velikog i na druge bijesne vjetrove. Nad šumom ključaju kositreni oblaci, kipe i previru – urla Vihor, čupa stabla, ognjem očiju pali čitavu krajinu. Oblaci se polomili – na polegle trave nasrnule vode, potopile potoke i trče nekuda i sve se lomi, sve se pjeni i nestaje.

A Lahorko tone u zlatan san.

Ne čuje crnu lomnjavu, nego se žuri niz gorsku strminu, a Sunce ga vodi za ručicu. Trče njih dvoje iz svih snaga da stignu što prije na šarenu, cvjetnu livadu, gdje lete leptiri i gdje se sa svakom travkom grli radosni dan.

BOLJEŠIN STRAH

Možda je maćeha bila kriva, što je Bolješa uzrastao takav, da se plašio svega, i vode, jer je hladna i duboka, i vatre i sunca, jer prži, i studeni, što ugriza, i noći, što je tamna i tajanstvena. Vučina, otac Bolješin, bio je čovjek hrabar, ali žestok i nagao. Jednom se uhvatio u koštac s dušmaninom, koji ga je uvrijedio, a ovaj htjede da Vučinu pograbi. U kreševu pade dušmanin, a Vučina pobježe u planinu, ali prije zapovjedi ženi, da mu sina uzgaja u strahu pred zlom, da bude čovjek dobar i promišljen. Bolješa nije imao rođene majke, a maćeha obeća Bolješinu ocu, da će učiniti, kako je on naredio. I nije bila zla Bolješi, ali se bojala muža i strepila, da se ne ogriješi o volju njegovu, stoga je čuvala pastorka, branila mu sve, što joj se činilo, da mu prijeti opasnošću i bdjela nad njim danju i noću, da nebi stradao. Živio je dječak po strani od djece njegove dobi, jer je maćeha tako željela, a kada je pošao u školu, tuđio

se i sam od njih, jer mu se rugahu, što je slab i kukavan. Znao je Bolješa, da drugi i u vodu rone, i vatrom se igraju, i sunce vole, i studeni prkose, i noći se ne pleše, pa kako se divio njihovoj hrabrosti, tako je krišom i plakao, jer je njega morio strah pred svim, i ne mogaše ga zatomiti. Prezirali ga drugovi, a on šutio – započinjali kavgu s njim, a on se klonio – udarili ga, kada bi stigli, a on samo pobjegao i sakrio se. Tako se zbude, da je Bolješa uzrastao slabunjav i nježan kao biljčica, što se savija i pod daškom, ni slika ni prilika svog oca Vučine, koga se tek mukom prisjećao. Tako se zbude, da je zamrzio sve, što čovjeku radost donosi i povjerenje u sebe, i sve mu postade i teško i nesnosno. Eto, djetinju je dobu prevalio, a momačku snagu nije upoznao, domalo trebalo je, da očevo gospodarstvo preuzme, a bojao se, kako će napore svladavati i kućom upravljati, kad strah odasvud vreba, da ga smuti i zaplaši. Uhvatila tuga Bolješu, i za ocem, koji se ne vraća, i nad sudbinom vlastitom, pa odluči poći u planinu, da oca potraži i strah da nadvlada. Reče maćehi, što je smislio, a ona stade zapomagati i moliti ga da ne odlazi, no Bolješa pođe na put, ne obazirući se više ni na koga.

Jutro je zalepršalo prozračnim velom, kada je izašao na polja izorana i zapjevao da se ohrabri, ali mu se pjesma teško od srca otkidala, i da se nije stidio, najradije bi put prekinuo i kući se odšuljao. Ovako, pođe dalje, ali kada stiže do kraja polja, potok se stvori između puta, kojim je prošao i staze, kojom je trebalo zakrenuti u planinu, pa Bolješa uzmakne prestrašeno, jer se u bistroj i hladnoj vodi, na dnu njezinu, šumoreći valjao strah njegov, od kojega je pobjegao.

– Ej, Bolješa! – začu podrugljivi glas, što je zvonio kao kapljice, kada o kamen udaraju. – Ej, kukavice!

Ne usudi se Bolješa ni u vodu zaviriti, tako mu srce od straha zakucalo, ali kad se ohrabri malo ipak pogleda, a ono potok teče i šumori, bijeli kamenčići na dnu srebrom svjetlucaju, a potočić sve se žuri i pjeni od smijeha zbog kukavičluka njegova.

Žmirnu Bolješa, pa opet pogleda, a u vodi prevrće se Mrmonja, čovuljak sitan, da ga jedva može raspoznati, pa čas diše na površinu, čas roni do dna i smije se, a očice mu blistaju i brada mu se trese, kako uživa u muci Bolješinoj.

– Uhvati me, Bolješa!

Razljuti se mladić, što mu se mališ u vodi izruguje, pa zagazi u potok, a on pobježe – požuri se Bolješa da ga uhvati, a voda ga ponese i stade lomatati rukama, da se odupre, a Mrmonja se sakri i opet se pojavi, ali već dalje, gdje voda bijaše i dublja i hladnija.

Ne ćeš me uhvatiti!

Pojuri Bolješa za čovuljkom, a dno mu nestade ipod nogama, pa zalomi rukama i nogama se otisne, no kako se bacakao i grcao, tako uhvati Mrmonju, ali samo za tren, jer mu se čovuljak istrže iz ruke i skokne na obalu. Baci se Bolješa za njim i nađe se i on na obali – vrisnu Mrmonja ljutito, kliknu Bolješa

radosno, a opet samo za tren, jer kako se ogledao da vidi, kamo je stigao, tako mu Mrmonja pobježe i ne mogaše ga više naći. Pođe Bolješa dalje radostan, što je vodu pregazio i jednoga se straha oslobodio, kad uđe u šumu, a tamo oganj gori, što ga ugljenari pred zoru zapališe, oganj pucketa i žari se i proždire granje i diže se u visinu, kao da ga strašna srdžba podjaruje, a kada Bolješa pogleda točnije: na plamenim jezicima ljulja se čovuljak isto tako sitan, kao što bijaše Mrmonja, a sav crven i nakazan, pa mu iz očica plamenovi sukljaju

— Bolješa! — huknu Zlorad i prebaci se u visinu, da tisuće iskara poletje oko njega. — Ej, kukavice!

Protrnu Bolješa i ne usudi se bliže, ali smijeh prasnu u plamenu, pa kada ipak otvori oči, ugleda Zlorada, kako ga zove i kako mu se podruguje.

— Dobaci mi malo granja, da se poigram! — pljesnu čovuljak ručicama, a Bolješa ljutit, što ga i taj mališ smatra kukavicom, uze u naramak nešto suvaraka i baci ga na ležaj čovuljka, da on najprije zapucketa, a zatim prasnu zadovoljno.

— Oho, Bolješa, preskoči me, ako se usuđuješ!

Uzmaknu mladić, a Zlorad se diže hihoćući prezrivo, pa opet se nasrdi Bolješa, jer mu čovuljak puhnu dim i žar u lice, stoga se zaleti i skokom diže iznad njega, a Zlorad u tom času zapišti i pade, pa nestane, kao što je i nestao i Mrmonja.

Umorio se Bolješa od borbe s vodom i s plamenom, ali se obraduje, što je i drugi strah savladao. Izađe na čistinu, a sunce se upravo povezlo ognjenim kolima, pa Bolješa zaslijepljen tolikim sjajem klonu na zemlju, a kada se malo pribrao i pogledao na nebo, ono u ognjenim kolima sjedi i treći čovuljak, blistav, da sve oči suze, kada ga ugledaju, sjedi i luk odapinje, pa šalje na Bolješu strelice plamena.

— Bolješa! — razabere mladić, kako mu Ljutovit jednom ručicom domahuje, a drugom strelice nišani. — Ej, bojiš li se, Bolješa?

Znoj orosi Bolješu, kolutovi se okrenuše pred njegovim očima od žege ražarene, žeđ ga stade morti, koljena mu zadrhtaše, a Ljutovit sve strelicu za strelicom odapinje, da se i ptice i sve ostale životinje posakriše, dok mali s lukom ne dovrši igru svoju obijesnu. Tada Bolješa uzbere list sa krošnje, pokrije glavu i pođe dalje. Kad je prošao čistinu i zašao u šumu hladovitu, Ljutovit ispucavši sve strelice pobježe za oblak nezadovoljan. Nasmija se Bolješa, što je i treći strah pobijedio, opazi u šumi vatru, kako dogorjeva, ali se više ne uplaši, no kako zakorači dalje, ono se vrijeme naglo promijenilo, žege nestade, vjetrovi udariše, a studen ga potrese. Kako ga vjetar opet ošinu, tako ugleda Bolješa na grani novoga čovječuljka, koji biješe sličan i Mrmonji i Zloradu i Ljutovitu, samo što biješe sav siv i nakostrušen, brada mu od igala, a tijelo posuto bodljikama, pa kako bi puhnuo, tako mlaz studeni udario Bolješu.

— Bojiš li se? — cerekao se Suronja, njišući se na grani, da se savijala. — Uhvati me, ako smiješ, da se ne nabodeš!

Osjeti Bolješa studen, što ga srsima polila i srce mu prestrašila, i opazi Suronju, kako je skoknuo i bodljikama svojim stao da ga bocka i po nogama i po grudima i po leđima, ali on stisnu zube, odlomi nešto granja sa stabla i baci ga na žeravicu preostalu.

Ciknu Suronja ljutito i htjede da se otkine od Bolješe, ali jedna mu se bodljika zarinula u nogu mladićevu, pa kako se borio da je otkine, tako ga Bolješa zgrabi i baci u vatru, što se razgorjela. Silan se vrisak diže, ali i njega nestade.

Dok se Bolješa međutim sa strahom borio, dan se već umorio, i noć nadvila nad zemlju. Legne mladić da malo prospava, a kada se probudio, tama je ležala nad njim, da nikakva svjetlašca ne bi ni od kuda, šuma se crnjela, drveće škriputalo, a zvjerad se javljala podmuklo, tražeći plijen da glad zasiti. Uzdrhta Bolješa, ne zna, kamo krenuti, kada ništa ne vidi pred sobom, a u tami prišulja mu se čovuljak, kosmat i posve crn i sjedne kraj njega.

— Haha! — smijao se Grdonja i primaknuo bliže Bolješi. — Haha, braću si moju svladao, ali mene ne ćeš, Bolješa! Čuješ li vukove, kako zavijaju, a ti ne vidiš, odakle će nasrnuti? Čuješ li sovu, kako zapomaže i gavranove, kako bruse kljunove, da te razderu? Čuješ li, Bolješa?

Opet osjeti mladić grozan strah, i srce mu gotovo obamre — osjeti leden znoj, kako mu čelo rosi, a Grdonju ne može uhvatiti, nego pored njega začu i drugi smijeh, kreštav i zao, da je pao na koljena. I smijahu se obojica, i Grdonja i Čemerko, čovuljak nakazno ružan, koji se odnekud Grdonji pridružio, pa Bolješa razabere u trenutku posve jasno, da to osamljenost kriješti oko njega i u njemu, upravo, u grudima njegovim, duboko u srcu.

Pocikivao je Grdonja pobjedonosnom radošću, i kriještao Čemerko, no Bolješa se baci na zemlju, i suze ga oblile, ali to nisu bile suze straha, već suze čovjekove težnje, koja bolno zazivlje nešto drago i voljeno. A tek što su suze Bolješine potekle, ciknu Čemerko, kao da ga ugrizoše i iskoči iz srca mladićeva — Ciknu Grdonja, pa skoknu i on i potrči za Čemerkom, bratom svojim nevoljnim. Jedna je zvijezda sinula na nebu i obasjala tminu, pa Bolješa opazi, kako kroz šumu korača čovjek pognut i sijed, ogrnut krznom životinjskim. Ustade mladić da pozdravi neznanca, a kada on priđe bliže i podiže glavu, kliknuše obojica, jer je Bolješa prepoznao svoga oca izgubljenoga, a Vučina naslutio, da je našao sina jedinoga.

— Oče! — obradovao se Bolješa — oče, ipak sam te našao! — i zagrliše se i izljubiše. Tada povede Vučina sina u pećinu, gdje je stanovao i stade ga ispitivati o svemu, o maćehi i o domu njihovu, o susjedima i drugovima nekadašnjima, a ponajviše o tome, kako on, Bolješa, živi i što ga je ovamo nagnalo. Sjedili su otac i sin i pričali, i Bolješa je povjerio ocu, kako je rastao i kako ga je strah morio i kako je odlučio pobijediti zlo, a Vučina slušao i vidjelo se, da mu bijaše žao sina, jer je i sam proplakao.

Dugo je šutio otac, a tada progovori:

– Maćeha tvoja nije razumjela, – reče – što sam joj stavio na srce, kada sam odlazio. Čovjek treba da se boji, ali ne onih strahova kukavnih, što bježe netragom, kada ih jednom savladaš. Bojati se treba samo zla, koje se uvuče u srce i pogled ti muti, ruku na brata diže i kuću ruši. Pa nije tvoja hrabrost u tome, da se više ne bojiš ni Mrmonje ni braće njegove, nego će biti tvoja hrabrost da bdiješ uvijek, svakoga dana, da ti Čemerko, kada i dođe, nikakvu krivnju ni prema kome ne bude mogao spomenuti.

I reče Vučina, da se i njegovo srce smirilo, kada je otišao od kuće da zlo okaje i spomenu sinu svojemu, da je u samoći otrpio, što je mučilo njegovu savjest. Sada, ako mu je oprošteno, vratit će se svojemu domu zajedno s Bolješom, i obojica će raditi i brinuti se, da požive, kako je dostojno čovjeka.

Uputili se, dakle, kući i Vučina i Bolješa. Na povratku opet ih ugrizala studen, a zatim pržilo sunce, obojica su vatru preskočili i vodu pregazili, ali strahovi se više nisu javljali. Stigoše kući, a da se ni hrabrošću nisu podičili, ni zbog snage svoje uzoholili, a dočekali ih radosno i sretno. Doskora su svi razabrali, kako je Vučina postao strpljiv i blag, a Bolješa se više ne boji, pa zlo, koje je nekad i osjetio više i ne pamti, već svakoga bodri i svakome bratski prilazi. Tako se uselilo zadovoljstvo u njihov dom. Vučina u svakome dobru bio prvi, a Bolješa ga slijedio.

I samo je jedan strah ostao budan u njemu, kao što mu je i otac savjetovao: strah, da ne učini krivo i ne popusti zlu.

Strah, da nikada ne nanese bola čovjeku.

MALI VRABAC

Mali je vrabac pao na cestu. Tko bi znao, kako se to dogodilo! Možda je i suviše izvirio iz gnijezda – možda su ga izgurala gladna braća. Ali na cesti, pored ograde vrta, u kojem je živio, nije bilo dobro za vrapčića, zato je udario u glasan pisak.

– Pomozite! – vapio je iz sve snage, a čovjek, koji je onuda prolazio, uhvatio je sirotana, jer mu ga bijaše žao.

– Djeca bi ga mogla ozlijediti ili kola prignječiti! – mislio je čovjek. – Ponijet ću ga u svoj dom, svojoj ptičici.

I donio je čovjek vrabčje mladunče u svoj stan i smjestio ga u krleci pored malog češljugara. Donio je hrane i vode i zatvorio vratašca krletke.

Ali sada nastade krika i ponovno zapomaganje uhvaćenog vrapčića.

— Van, van! — kriještao je, koliko ga je grlo nosilo i lupao glavom o vratašca i lomatao krilašcima.

— Van!

Mali češljugar se ponajprije iznenadio, a zatim i prestrašio. Kakav je to nepoznat i neželjen gost nahrpio u njegov stan i kako li se nepristojno vlada! Stao je i češljugar skakutati s prijеčke na prijеčku, zbunjen i sve više ljutit.

— Kakvo je to ptičje stvorenje? — piskao je i češljugar — domaćin. — Ni pozdravio me nije, kako bi se priličilo, ni prestavio se nije, da bih znao, tko je i odakle je došao.

No vrabac nije nikada mario za pravila pristojnosti, a najmanje se za to brinuo sada, kada je napregao sve svoje sile, da se oslobodi.

— Što je to? — derao se još jače. — Gdje su me stavili? Gdje je moje stablo, gdje je moj vrt?

— O, to je sasvim luda ptica! — zaključio je češljugar, odavno već priviknut na svoj zatvor. A sunce je provirivalo na prozor, radoznalo pogledalo, što se tu događa, pa se začudilo.

— Gle vrapca! — uskliknuo je nasmijano. — Što li on ovdje radi?

Vrapčić je međutim grunuo na žice krletke, stao se provlačiti kroz njih i, u trenu, kao munja, izletio iz kaveza, odletio kroz prozor.

— Kamo je nestao taj ludov? — zapiskao je češljugar, a sunce je znalo odgovor.

— U vrtu je, na svome stablu! — objasnilo je češljugaru. — Nije bila krletka njegov dom.

Ali ovdje je imao hrane u obilju! — češljugar nije razumio. — I nitko nam je ovdje ne otima, i ne treba da se plašimo zime i da se borimo i za najsitnije zrno.

— Tamo je — sloboda! — poučilo je sunce. — No ti više ništa o tome ne znaš...

I okrenulo se sunce i prošetalo dalje, a češljugar se čudio, što je to spomenulo sunce.

Sloboda!

Što je to?

Ne, on je više nije poznavao — davno je zaboravio, kako mu je nekad bilo u slobodi.

Zato i nije žalio i nije više mislio ni na vrapčiji posjet, ni na pouku sunčevu.

MATI I ZLOPKO

Živjela sirotica — mati s dva nejaka sina. Ništa osim djece nije imala i stisnula se sa svojim nejačadi kod rođaka u predgrađu. Nisu bili dobri ovi ljudi i škrto su kruščem hranili majku — siroticu i djecu njezinu, a ona radila i šutjela, jer nije znala, kamo bi se uputila, a zatim se i stidjela priznati drugima, kakvi su joj oni, koji bi trebali biti najbolji i njoj i djeci. Šutjela je dugo, samo kad bi joj žalost zamutila srce, milovala svoje mališane i tješila se, kad bi joj oni govorilo o donima, što će doći.

— Pričekaj još malo! — kazivao je stariji, Dobren. — Kad odrastem, sazidat ću kuću, najveću u gradu, a oko kuće bit će vrt najljepši. Tamo ćeš ti, majko, s nama živjeti.

— Jezero ću iskopati i zlatnu ću barku sagraditi! — prihvatio je mlađi, Dragun. — U barci ćeš se voziti, majko, kad god budeš zaželjela, jer ćeš biti bogata i sretna.

— Sve ovo slušao je Zlopko, kojega nitko nije volio, a svi su ga poznavali. Ulazio taj sitni čovuljak i u velike kuće i u kolibice, provlačio se kroz sva vrata, pohodio i ljude sretne i ljude nesretne i sva mu radost bila da nečiji mir zamuti, da nečiju radost zatruje. Nitko nije znao, kako je on to činio — nitko ga nije vidio, kada bi se vratima prišuljao, ali svaki je čovjek makar kada osjetio muku njegove blizine.

Uvukao se tako Zlopko i u sobicu majke — sirotice i pakosno se nasmijao, kako ona pažljivo sluša, što joj govore djeca neuka.

— Ništa od toga ne će se ispuniti! — prišapnuo Zlopko sirotici. — Ne će sinovi tebi kuću sazidati, ni jezero iskopati — ne će oni tebi ni zlatnu barku sagraditi, nego će poći za svojom srećom, kamo ih noge ponesu, a tebe će ostaviti.

Proplakala majka, a Zlopko odjurio dalje, da i drugima vjeru potkopa i sreću u žalost pretvori. Nego, sirotica se i dalje brinula za sinove, pa dječaci i odrasli.

Siromaština u kući stala ih tištiti sve gorče, u tuđoj kući njima je postalo još tjesnije i gore, pa jednoga dana sinovi odlučili da pođu u svijet, da tamo rade i nešto zarade i majci pomognu. Pamtila sirotica mati, što joj Zlopko nekada

prišapnuo, ali nije se odupirala odluci sinova, već ih mirno ispratila i sebe utješila:

– Neka je mojoj djeci bolje, nego što im je bilo dosada, a ja ću već pretrpjeti, što mi je još preživjeti u mojoj starosti!

Mnogi se dani ispunili majci samohranoj, samotni i neveseli, ali kao ni prije, ni sada se nije tužila, ni drugima povjerila. Sinovi se javljali iz daljine, pa tješili majku, neka se strpi do njihova povratka. I strpjela bi se starica, da je život duži i da se smrt ne primiče. Pričekala bi ona rado, da je vremena za nju, ali ovako, što će drugo nego da gleda, kako vrijeme zamiče, a ona je sve slabija. Opet skokne Zlopko k njoj osamljenoj i hihoće, jer ne zna drugačije, kako su je, eto, djeca napustila, pa uvijek bude tako da mati ne dočeka hvalu za svoju skrb i pregaranje. Samo ovaj puta Zlopko se nije radovao zadugo.

Osjetili sinovi u tuđini, kako sirotica – mati njih očekuje, jer je majčin zov preletio daljine i pokucao na njihova srca. Bili su oni obojica još siromašni, pa kad se ipak vratiše pod krov, gdje im je mati stanovala, postidjeli se, što joj darove ne nose.

Ali mati sinula srećom, kada ih je ugledala.

– Zidajte kuću za sebe i za svoju djecu! – smirila je ona njihovu muku. – I jezero i zlatnu barku pripremite za sebe, bude li vam posrećilo da to podignete. Meni i ne treba drugo, nego da sam vas opet vidjela.

Snebio se Zlopko u prikrajku: što to starica govori!

Zar u njezinu srcu nema drugih želja, koje bi joj on mogao pomutiti? Ostadoše sinovi s majkom, dok je njoj još bilo života, a Zlopko krenuo drugim putevima. Pošao da traži ljude, koji žele više, nego što mogu postići.

Takvih ljudi imade mnogo, a Zlopku je, eto, sva radost, da nečiji mir zamuti, da radost nečiju zatruje.

VELIKO SRCE

Daleko, iza uvala i dolina, u planini obrasloj gustom šumom, živi gospodar Velikog srca. Govore, da je Veliko srce čudesan svijet, odijeljen od običnog svijeta visokim zidovima i teškim vratima. Tamo postoji, kažu, svako bogatstvo koje se može poželjeti, i svaka ljepota, koju se mora zavoljiti. Samo, teško se onamo dolazi, put je dalek i mukotrpan; mnoge staze vijugaju na raskršćima, i lako se zaluta. No stigne li čovjek do cilja, a zaželi, što nije dobro, sav mu je trud bio uzaludan: Veliko srce zlu želju ne će ispuniti.

Na taj teški put Velikome srcu uputila se i mala Vjerna. Kradom se odšuljala iz kuće – majka joj to ne bi dopustila – pa tek što se jutarnje sunce uspelo na obzorje, djevojčica požurila preko uvala i dolina, ravnim i strmim putevima, mimo raskršća i gudura. Kada je ogladnjela, prigrizla je kruha, što ga je na put ponijela – kada je ožednjela, srknula je vode s izvora. Eto, i Vjerna je slušala, što se pogovara o svijetu, kamo je pošla – čula je djevojčica, kako se poneki putnici vratiše razočarani i posla neobavljena, jer su ili ljepotu svojemu liku poželjeli, ili se za bogatstvom polakomili, ili pregnuli da bi moćni u svijetu

postali. No Vjerna nije željela ništa od toga, jer joj majka nikada nije spominjala, da bi bila vrijednost u takvim dobrima. Zaželjela je Vjerna nešto skupocjenije: radost i pjesmu majci vratiti.

Razgorjelo se podne i pripeklo sunce, a djevojčica se već umorila. Zastala časak i zamislila se: zašto je takva žalost u njihovu domu, i majka je uvijek tiha i šutljiva? Je li to odonda, otkako se otac nije više vratio s posla? Je li to počelo onoga dana, kada su majka i Vjerna preselile u malu kućicu, u najmanju kućicu na kraju sela? Mnogi ljudi nisu njima dobri — možda je i to razlog majčine žalosti. Ili je posao majci suviše težak, a Vjerna, ona je, eto, još premalena, da bi majci pomogla!

Uzdahnula djevojčica, prikupila nove snage i krenula dalje. I sunce se već nagnulo na počinak, kada se šuma ukaže pred Vjernom, gusta, gotovo neprohodna, a uspinjala se u planinu. Ušla Vjerna u šumu, a onda se smračilo i mukom se stala probijati kroz šikarje. Zadrhtala djevojčica, ne će li je zvjeri napasti, i trag joj se u tmini izgubiti, dođe joj da zaplače i što je sama i što je još nejaka, pa se i ne bi mogla zlu oduprijeti. Ipak, koračala ona sve dalje, koračala i sve brže, uspinjala se strminama, zapinjala o trnje i granje oborenih stabala. Opet je mrak prenerazi i učini joj se, da se put izgubio u noći, a urlik se divljih zvijeri primiče sve bliže. I umor je ponovo svladao djevojčicu, kad odjednom svjetlost sinu pred njom, kao da se sunca zapališe: krasan grad dizao se na ovome vrhu planine, grad opasan visokim zidovima, a iza zidova provirivale krošnje sa zrelim plodovima. Cvijeće je cvalo u ovom vrtu veće i ljepše, nego igdje u vrtu; ptice su pjevale tako ljupko i sretno, kako nigdje drugdje nisu pjevale.

Vjerna je stigla gospodaru Velikoga srca.

Uspela se djevojčica na prste ne bi li vrata otvorila, ali vrata su bila zaključana. Pokucala je ona tiho, a nitko joj ne odgovori — pozvala glasnije, a ništa šutnju ne razbi. Sjela Vjerna na prag i zaplakala, a kako joj prva suza kanula, vrata se nečujno otvoriše — kako ona zajecala, jedna joj ptičica doletjela na rame i zacvrkutala radosno. Opazila Vjerna, da je ulaz slobodan i unišla u grad, a ono vrt rascvjetan, jabuke zlatne, leptiri i pčelice; kako u kuću unišla, tamo stolovi puni jela, počivaljke pokrivene grimizom, a Gospodar Velikog srca sjedi na počivaljci i smiješi se djevojčici, kako se njoj smiješio otac, kada bi je ugledao.

— Što želiš dijete? — upita je gospodar, a Vjerna mu se približi. — Što bi htjela da ti ispunim?

Podigla Vjerna glavicu pa misli, što da reče, ali toliko je sjaja oko nje, da joj zablještalo oči i onijemilo usta, pa ništa ona ne govori. Upita Gospodar i po drugi puta, a Vjerna ni sada ne mogaše progovoriti. Promotrio Gospodar djevojčicu, i gladnu, i umornu, razumio njezinu zabunu i uze je za ruku. Poveo je po gradu, da joj pokaže sve blago, što se tu krije, kako bi mogla zaželjeti najvrednije. I nagledala se Vjerna bogate odjeće i jela biranih i zlata i dragulja i cvijeća i voća, ali ničemu, što bi od toga poželjela, nije se mogla

dosjetiti. Tada doleprša ptičica, koja ju je pozdravila na pragu Velikoga srca, i zapjeva tako lijepo, da je Vjerna pokušala da je uhvati i zamolila Gospodara, da joj ptičicu pokloni.

— Ponijet ću je majci! — zamolila je djevojčica. — Neka majci pjeva, da se majka ne žalosti . . .

Ali — kako Vjerna spomenula majku, odmah se i dosjetila, da je pošla na put majčinu radost i pjesmu potražiti. Poslušao gospodar želju Vjerninu i potvrdio, da će joj ispuniti, što je zatražila — poveo je stolu i nahranio, a zatim dozvao ptičicu i zapovijedio joj, da odleti s djevojčicom njezinoj kući.

Srknula ptičica vode iz srebrnog jezerca u vrtu, ubrala zlatni plod s najvećeg stabla i ponijela ga u kljunu, pa zalepršala, a Vjerna, zahvalivši Gospodaru, potrčala za njom iz grada. Letjela je ptičica, kao da poznaje put kroz šumu, a djevojčica brzala za njom, pa kako ona šumom prolazile, i sunce je bilo posvuda da ne mogu zalutati, i šuma nije bila više strašna, kao onda, kada je Vjerna prvi puta prolazila, nego sve klikće i veseli se. U času ptičica se nekuda sakrila — odjeknuo lovčev pucanj iz daljine i sunce se sakrilo, putovi potamnjeli. Ogleda se Vjerna ožalošćena, ali za tren ptičica je opet doletjela Vjerni, a sunce se izvilo iz oblaka. Spustile se djevojčica i njezina krilata pratilica niz uvale i doline, po stazama strmim i po kamenju, putovale još čitav dan, a u suton stigoše u selo. Požurila Vjerna ponovo prema kućici, najmanjoj, na kraju sela, ali je ptičica stigla brže i uletjela u kuću. Poletjela ona majci Vjerninoj, pa kako poletjela, tako i nestala, samo zlatni plod ostade na stolu, a majka ugledavši svoju djevojčicu na vratima, zapjevala pjesmu radosnicu.

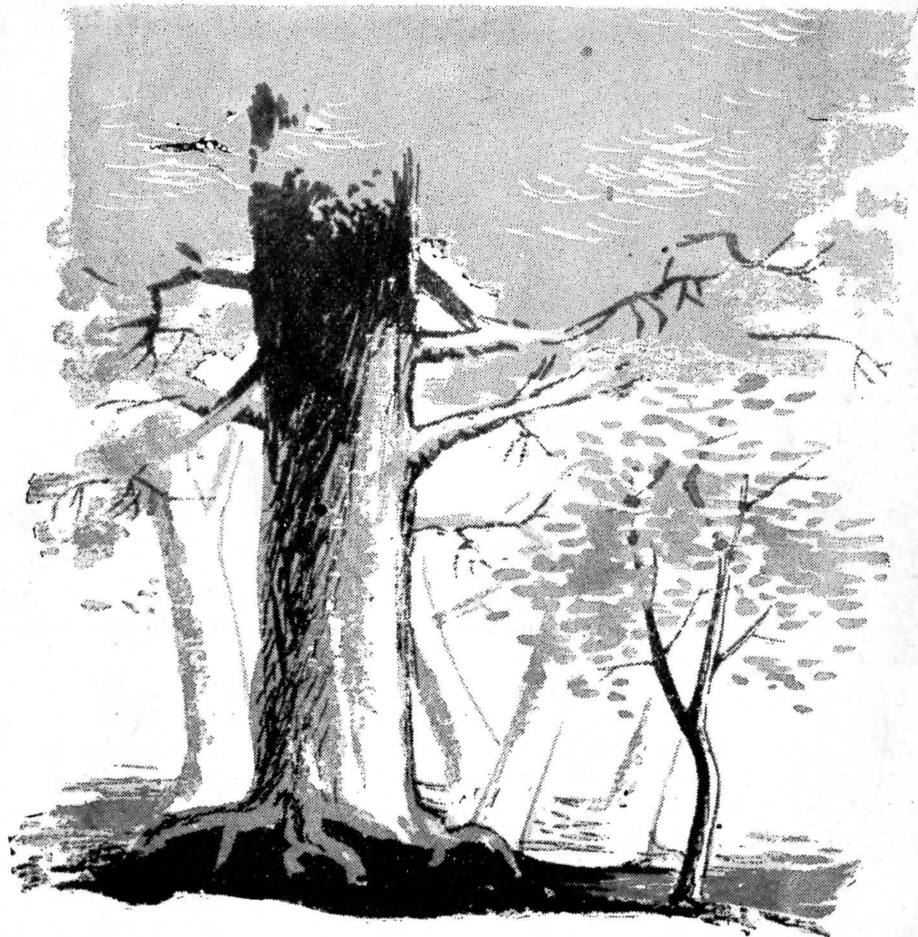
Zagrlile se majka i Vjerna, sretne i presretne. Ali majka pogledala začuđeno: u Vjerne su kose zlatne, a oči dvije zvijezde — na njoj je haljinica od zlata satkana — darovi su to Velikog srca, a Vjerna ih nije ni razabrala. Ispričala je ona majci, što je doživjela, otkako je na put krenula, a majka slušala, ali se i zabrinula, ne će li ljepota dijete smutiti, srce mu uzoholiti. Djevojčica nije osjetila trenutnu brigu majčinu: skromna kao i prije, samo se ptičice svoje prisjetila.

— Doletjela je sa mnom! — snuždila se do suza. — Kamo je nestala?

Majka to nije znala. Tešku je žalost ona preboljela, kada joj je dijete netragom nestalo, a sada je nova sreća zbog Vjernina povratka potisnula sve njezine brige i nevolje.

Sve se može podnijeti, kada je dijete uz nju, i život može sinuti vedar i radostan.

Zapjevala opet majčica, a Vjerna prisluhnula: to je ptičica pjevala zanosnu pjesmu čudesnog svijett, pjevala je u majčinu srcu.

HRAST I MLADO STABALCE

U šumi je raslo mlado stabalce pored staroga hrasta. S visine stoljetnog života promatrao je hrast mališana u svojoj blizini. S visine iskustva tolikih godina, što su prolazile pored njega, stari je div samo rijetko progovarao novoj pridošlici. Ta što je znao ovakav mladac o zakonima razvitka, o radostima i tjeskobama, o danima vedrim i o danima studeni! Jedva se uhvatio za zemlju, jedva da je pamtio, kako mu se krošnjica prvi puta osula zelenilom, kako su sokovi života prožeti njegovo srce! Zato je stabalce zadivljeno gledalo starinu hrasta, kojega je snažno, čvrsto korijenje ulazilo tako duboko u zemlju, da ga nikakva

oluja nije mogla iščupati, a glava mu se dizala visoko iznad zelenoga šumskog svoda, okrunjena žarom sunca i bojama oblaka.

Mališ nije još mnogo znao. Radovao se ptičicama, što su pronosile cvrkut sa njegovih grančica, radovao se toplini i povjetarcu, kada se igrao njegovom mladom kosom. Radovao se tajanstvenim pričama, što su šumile od stabla do stabla, ali se i plašio, kada se nebo mračilo. Tada bi zadrhtao mališ i poželio da pobjegne, da se spasava, a kako nikamo nije mogao pobjeći, pomislio bi pun strepnje, da se to bliži njegov stvršetak.

U jednom takvu satu oluje, kada je hrast vidio užas mladog stabalca, osjetio je, da je to čas, kada treba progovoriti neiskusnome.

– Ti želiš pobjeći! – zašumio je starina prijekorno. – Ne možeš odavde, jer su u ovoj zemlji tvoji korijeni. Još su slabi, ali će ojačati. I srasti će sa zemljom, da te zemlja nikada ne će pustiti, dok bude života u tebi. Tako je određeno, ovdje je u svijetu tvoje mjesto i ti ne ćeš to promijeniti.

Mališ je slušao pažljivo, a strah je njegov sve više rasao, pa kada bi bilo moguće, da stabalce plače, mališ bi proplakao gorkim suzicama.

– Zašto se plašiš? – govorio je hrast iz svoje visoke krošnje, u koju se bespomoćno zapletao razbješnjeli vihor. – Život je i sunce i oluja. Sunce nas miluje, oluje jačaju. Nema samo mirnih dana, i opasnosti treba upoznati i njih treba dočekati.

– Lako je tebi! – zacvilio je mališ. – Tvoje je stablo čvrsto, a ja sam još sitan i slabašan. Nagledao si se života, pa kada bi sada kucnuo čas tvoje smrti, ne bi požalio.

Hrast je zašutio, pomalo podrugljivo, pomalo sažalno.

– I ja sam bio mlad i još slabašan – poučio je mališana. – Sigurno, oluje su mogle da me obore, ali ja sam se ipak hvatao u koštac s njihovim snagama. Bilo je tako u mojem djetinjstvu, u mladosti i u starosti. Munje su sijevale nada mnom, gromovi udarali, vihori me lomili. I to je bilo krasno: stajati ponosita čela pred pogiblima, prkositi udarcima, svijati se i opet uspravljati. Bilo je krasno: umirati, a opet oživjeti, osjetiti strahote, a kasnije doživjeti smirena, radosna sva-

Hrast je utihnuo, kao da pribire duga sjećanja, a zatim nastavio:

je lijep, da ga volim, kao i prije.

– Neki su pogibali; neki ostali. Jedne je lomio vihor, druge nagrizala bolest, a mnogi su padali pod sjekirom u čovjekovoj ruci. Sve sam to gledao i znadem, da je to neuklonivo na zemlji. Ali varaš se, kada misliš, da sam se već nagledao života. Život je tako lijep, da ni stoljeća ne umaraju moje srce – tako je lijepo, da ga volim, kao i prije.

Oluja je prošla. Kada je stabalce pogledalo u visine, vidjelo je, kako se ptičje krilo zaljuljalo u starčevoj krošnji i povuklo u gnijezdo.

Kroz razvučene oblake sinula je zvijezda.

Noć se spuštala na šumu.

Hrast je još jednom zašumio, a zatim se zavio šutnjom.

ZLATNO ZRNAŠCE

Stari ljudi znadu mnogošta, o čemu djeca i ne slute.

Zato maleni rado slušaju njihove priče. Kakva se čuda kriju u svijetu! Što li se sve zbiva s čovjekom, kakva ga muka muči, kakve radosti raduju! Ovo je priča o zlatnom zrnašcu. Slušala sam je nekada, a slušajte je i vi, djeco.

Djed Mudronja imao tri unuka: Hranišu, Nevena i Borića. Otac i majka ovih dječaka rano pomriješe, pa djed hranio i odgajao djecu, kako je znao, i sile mu dopuštale. Ali dječaci bili još maleni, a djed star i brinuo tešku brigu, što će biti s unucima, kada i on bude napustio svijet.

Jednoga dana donio djed zrnašce, sitno, jedva ga vidiš na dlanu, i posadio ga u vrtu.

— Ovo je vaše zrnce! — kazao je djeci. — Nije ga lako čuvati, dok ne izraste u veliko stablo. Mnogo će vremena proći, mnogo će truda tražiti. Ali jednom će biti to krasno stablo s najslađim plodom, kakvoga će tražiti nadaleko, jer je zrno zlatno.

Najstariji, Hraniša, htio je znati, kakvo će stablo izrasti; mlađi, Neven, poželio odgovor, kada će izrasti, a najmlađi, Borić, saletio je djeda pitanjima, kako će čuvati zrnašce. Osmjehnuo se djed djetinjoj radoznalosti, pa odgovorio Hraniši, da će to biti stablo, kojemu će se svi diviti, objasnio Nevenu, da će stablo izrasti, kada i oni budu odrasli, a Borića još i uputio u tajnu najpotrebniju:

— Ovo zrnašce nije kao drugo zrno, što živi od zemlje, sunca i vode. Zrno će rasti od sunca vaših srdaca, od znoja vašega rada, od skrbi vaše dobrote. Budete li se voljeli i pomagali, ponijeti će krasan plod, ali ako vas rastavi nesloga, pa dobrota u vama usahne, i plod će uginuti.

Dječaci su slušali, ali nisu mnogo razumjeli. Ipak, odlučili sva trojica, da će čuvati zlatno zrnašce i pamtiti djedovu opomenu.

Tako su i godine prolazile. Rasla su braća i bila su dobra i voljela se među sobom. Iz zrnašca niknula stabljika, mlado stabalce procvjetalo i prolistalo, pa i plodove ponijelo, ali djed upozoravao unuke, kako to još uvijek nije plod najslađi. Došlo vrijeme, i starac Mudronja ostavio svijet, a dječaci postadoše mladići, pa kako su oni jačali, tako je i stablo raslo i jačalo. Svi su u njihovu kraju poznavali

braću, pa kada je trebalo pohvaliti nečije poštenje i bratsku ljubav i istaknuti nečiju marljivost, ljudi su govorili mlađima: — Živite i radite, kao unuci djeda Mudronje.

No dolazile i napasti.

Dogodilo se, da se braća zavadiše, pa odlučili da se rastanu i da ostave domaće ognjište. Kako se nesloga uselila pod njihov krov, tako je i stablo stalo kržljaviti — kako je crv inata započeo nagrizati srce troje braće, tako se lišće na stablu smežuralo, plodovi postali sitni i crvljivi. Uplašila se braća, da će stablo propasti, a najslađi plod nije još donijelo — sjetiše se, što im je djed nekada govorio i izmiriše se. Opet prionuli oni poslu, a ono, kako se sloga i ljubav vraćala u njihova srca, i stablo se podiglo i osulo cvjetovima — kako im dani opet potekli umiru i radu, i plod se zametao, obećani plod, kakva još ne vidješe. Opet potekle godine, mladići postadoše muževi, a njihovu domu vrijedne žene i radosna dječica, pa što god bi započinjali, sve je rađalo zadovoljstvom i srećom obilnom.

Pitate me, što je sa plodom zlatnoga zrnašca, plodom najslađim. Ne, nije prevario djed Mudronja! Izrasao je plod na suncu srdaca, na znoju rada, na bratskoj ljubavi. Izrastao je velik, obećani plod sreće, koji je zadivio sve ljude na daleko. Zlatno zrnašce usađeno u rodnu zemlju, u srca braće, klijalo je i raslo za dugih godina, cvjetalo i borilo se s mrazovima i olujama i razvilo bogat rod, ;koji je zlatio dom najlepšim sjajem. Da li je taj čudesni plod ostao i za djecu unuka Mudronjinih? Ne, za njih mora zoriti iznova, polako u dugim godinama. Nitko se ne može radovati plodu, dok nije izrastao iz sitnog zrna, na skrbi i radu mnogih dana, čitave mladosti.

Ovo je priča o zlatnome zrnašcu. Čuvajte ga, djeco, da ne propadne. Slušajte savjete djeda Mudronje.

DJEDICA

Zvali su ga djedicom, a nije bio ničiji djed. Prolazio je gradom mrk i zagrižljiv i djeca mu se uklanjala s puta: viknuo bi na njih bilo zbog kakve njihove obijesti, prijetio im, ako i ništa nisu skrivili. Možda je bio takav, što je uvijek bio sam, bez prijatelja, ili su njegovu ljutinu zazivale tegobe starosti. Tko bi djedici izbrojao godine! Ipak, činilo se, da je još snažan – u šaci bi mogao podići kakvog mališana i zavitlati njime.

Svakoga dana polazio bi djedica na štenju, a put ga je vodio pored zabavišta, gdje su se vrtjeli vrtuljci i skrivala razna uzbudljiva iznenađenja: streljana s nišanima u smiješne glave, tobogan, automobili na tračnicama i još mnogo koješta drugo. Prolazio je djedica pored buke orkestriona i djetinjeg smijeha, kao da sve to i ne razabire, ali jednoga dana zaustavio ga dječačić. Nije ga se uplašio, kao što su ga se plašila druga djeca – naprotiv, prijazno mu je kimnuo i zamolio ga, da mu plati vožnju na vrtuljku.

Začudio se djedica djetinjoj drskosti i povikao bi, dakako, ali dva djetinja oka molila su tako uporno, da je djedica zastao.

– Vozio bih se, djedice! – mali je ponovio, što je već kazao.

– Samo jedamput, molim! I ti možeš sa mnom na konja . . .

Opipao djedica džep – nešto je sitniša u džepu za čašu vina, kojim bi se okrijepio na putu, ali dijete navaljuje, pa i za ruku ga uhvatilo i ne pušta ga dalje.

– A napastuješ ljude, je li! – zamumljao djedica. – Novac bi ti izmamio, nevaljalče, i da bi bilo zbog čega, nego zbog vrtuljka . . .

Ipak, ni sam nije znao zašto, pošao je djedica s malim u zabavište, pošao upravo pred vrtuljak, koji je zastao da primi nove goste.

– Ovamo! – zakliktao nepoznati mališan i u trenu skočio na konja, zagrlio ga obim rukama oko vrata i više ne silazi.

Platio djedica vožnju dječaku, a vrtuljak se stao okretati, polako, pa sve brže – stao djedica i gleda dječačića kako se vrti, klikće i vrišti i njemu domahuje i sam se nasmijao: Eh, kada je to bilo, da je i on tako letio u krugu, a drveni je konj živio i rzao, tresao grivama i nosio ga svijetom! Kada je to bilo – misli djedica – davno, sigurno, ali jednom je bilo . . .

Vrti se vrtuljak, pa djedica i zaboravlja ljutinu, zaboravlja, da je za strana dijete izdao sav svoj sitniš. I kao da je mali njegov, ničiji nego upravo njegov, djedica ga brižno povukao sa sedla, kada je vrtuljak zastao.

– Dosta! – zagrmi djedica, ali se i osmjehnuo. – Idi kući!

Tada se dogodilo, što nije očekivao. Mali dječak se uspeo na prste, pa kada se djedica sagnuo k njemu, ogrlio ga i poljubio u četinjasti obraz.

– Evo ti sada! – začudio se djedica ponovno i žmirnuo. Kada se ogledao, mali je već otrčao, izgubio se djedičinu pogledu.

– Ni ime mu ne znam! – požalio nekako djedica. – Ni odakle je došao. Nego ovako: ispao odnekud preda me i nestao . . .

Pošao djedica dalje – na ulici dječaci guraju nogometnu loptu i žure se, da umaknu prije, nego ih djedica dostigne. A on – ni primjetio ih nije, zanesen u svoje misli, a osmjeh mu još ne silazi sa usana.

– Večeras ne ću ugasiti žeđu! – misli djedica. – Nemam više ni dinara . . .

Korača djedica, uspravio ramena, vedriji je i osjeća: proljeće se prikralo u grad, zrak je topao i miriše. Propupala stabla u drvoredu i ljudi su prijazniji. Kako je to proljeće iznenada došlo, a još nedavno inje se hvatalo pustog granja i studen je stezala zemlju!

– Kupio sam jednu radost! – misli djedica. – Jedno me je dijete poljubilo . . .

Je li to malo ili mnogo, o tome djedica ne razmišlja. Zapjevao bi, da umije pjevati. Smijao bi se široko, glasno, makar i posumnjali prolaznici da je sulud. Uopće, svejedno je, što oni misle! – odmahuje djedica. Njegovo je srce prepunila nova toplina. Sivi bili su dani ranije, a ovaj je dan drugačiji; lijep i radostan.

DAR ŽITA

Vruć ljetni dan spremio se na počinak. Na pokošenu polju ležali su snopovi kao potučena vojska i čekali da dođu po njih i da ih odvezu u selo. Znalo je žito, da će pasti kad dozori, slušalo je kako ljudi govore o tome, kako ga ogledavaju i kako mu se vesele. Sada, kad se prvi suton pojavio na zemlji, prošao je kroz snopove šum njihovih vlati: sjećanje na doba njihova klijanja i rastenja, razgovor ominulom proljeću i ljetu. Šapat, u početkuposve tih, zaljuljao se jače – naravno, čovjek ga ne bi mogao razabrati, ali žito i nije tražilo, da ga ljudi razumiju – razgovaralo je među sobom i slušalo sebe. A mnogo je toga bilo, što su spominjali, mnogo čega se vrijedilo sjetiti. Kratak njihov život šumio je u blagim drhtajima radosti i nade, bujanja i zrenja.

– Bili smo sitno zrnje! – javile su se vlati iz jednoga snopa. – Gospodar nas je uzeo na dlan i promatrao, onda nas je donio ovamo na polje. Zemlja je čekala izorana, i gospodar nas je bacio u nju i opet pokrio. Uplašili smo se, da ćemo se ugušiti u onom mraku, željeli smo i pokušavali da se probijemo na površinu. Zvali smo i borili se da izađemo, ali gospodar nas nije čuo.

– U zemlji nam nije bilo zlo! – zašumjele su vlati iz drugog snopa. – Osjetile smo, da rastemo, i zamalo smo provirile iz mraka na sunce. Pogledale smo oko sebe i tada smo vidjele, da nismo same: čitavo se polje zazelenjelo, a sunce je izvlačilo našu snagu i pomagalo nam da rastemo sve brže.

– Dolazio je gospodar – sjećao se mali snopić.

– Gledao nas, kao da nas miluje, molio je sunce da bude još toplije i bojao se crnih oblaka, kada su zastirali nebo. A dolazio je on često i svakome je od nas nešto govorio, samo ja nisam upamtio, što nam je htio reći.

– Govorio je o kruhu – znao je veliki snop u blizini. – Pričao nam je, da će naše zrnje dozrijevati i otežati, tako da više ne ćemo stajati uspravno i ponosno. Kazao je, da će nas onda pokositi i odvesti kući; tu će ljudi mlatiti naše snopove i očistit će naše zrnje od kukolja, što se uvukao među nas. Onda će napuniti vreće našim zrnjem i nositi će nas u mlin, okretat će se veliki točak i pritiskat će nas kamen, dok ne postanemo brašno, iz kojega će u kući mijesiti i peći kruh za gospodara, za njegovu djecu, za sve ukućane.

– Teško je umrijeti! – uzdahnuo je snopić, što je ležao pod ostalim drugovima. – Jutro je svanulo tako krasno, da sam želio živjeti ne samo do svršetka ljeta, nego zauvijek. Ljubilo me sunce, pjevale ševe nada mnom. Oh, sve je bilo divno, i svemu sam se veselio, dok ne dođoše žeteoci i žetelice i ne srušiše me na zemlju.

– Oh, kako nas je zabolio srp! – zavapiše i drugi.

– Ali još nije gotovo: eto, mlatit će nas i drobiti pod kamenjem, mijesit će nas i stavljati na vratru, a sve zato, što nas gospodar hoće pojesti. Tko je on, da to smije učiniti? Tko je on, da mu se moramo pokorit?

– On je – čovjek! – šapnule vlati iz velikog snopa. – Njegova je moć nad nama velika. Čovjek sije i žanje, muči se i brine; prekapa zemlju i pazi na nas, jer ne bi mogao živjeti bez nas, ni on, ni njegova djeca.

– Što se to mene tiče? – opirao se mali snopić. – Što je meni do toga, da li će on živjeti ili umrijeti? Ja sam htio živjeti . . .

– Bit ćemo kruh! – nagnuše se zamišljeno druge vlati.

– Što je kruh, mi doduše ne znamo, ali bit će da je to nešto veliko i važno na zemlji. Bit će da je to nešto, radi čega se čovjek znoji i bezbroj puta sagiba nad nama – nešto, o čemu misli svakoga dana, već u jutro, kad dolazi na polje i u večer, kad se vraća kući.

– Čuli smo – prihvatiše i ostali snopovi – kako je čovjek mnogo puta pitao, nas ili zemlju, ili nas oboje, hoćemo li ga nahraniti. Čuli smo, kako se plašio, kad su nasrtale oluje ili kad nas je pritiskala omara. Bojao se i strepio za kruh svakidašnji.

– Kada smo rasli i napredovali, ponosio se nama i pjevao od radosti! – potvrđivali su i svi naokolo. – Čovjek nas je volio, jer mi treba da ga čuvamo

od gladi, pa da nas je nesrećom spalilo sunce ili smlavila tuča, nestalo bi čovjekove pjesme. On bi sigurno plakao, a svi njegovi plakali bi s njime.

Ipak, mali snop žita pitao je dalje — njega je mučila teška bojazan pred golemim mlinskim kotačem, i htio je postati nešto skupocjeno u svijetu.

— Naš gospodar dolazi iz sela, — premišljao je taj snopić — zar moram postati kruh na njegovu stolu ili bih mogao poći dalje svijetom?

Snopovi zašumiše smijehom, pomalo podrugljivim, a pomalo i tužnim.

— Jednom je došlo dijete onoga čovjeka na naše polje — sjećali su se tog događaja. — Dijete je pitalo oca, hoće li biti bijelog brašna i kolača, kad mi dozorimo. Ne znam zašto se čovjek nasmijao pitanju. Nasmijao se, no odmah je zatim postao ozbljan.

... Kazao je: bijelo brašno i kolači, to nije najpotrebnije, sinko! Jest ćemo naš crni kruh, koji je nama sladak i kojega trebamo.

Snopić je slušao.

— Sve nas on ne će zadržati! — ponovio je, što je čuo od drugova. — Bude li sreće, mogao bih, dakle postati baš ono brašno, koje će kupiti drugi ljudi od našega gospodara. Mogao bi možda ipak postati kolač, mjesto da gospodareva žena izmijesi iz mene kruh za sebe.

— To je svejedno, što ćemo postati! — odgovoriše snopići oni razboritiji iz njihova snopa. — Hoćemo li postat kruh bijel ili crn, to ne mijenja našu sudbinu. Ili, misliš li ti možda, da ćeš više vrijediti u gradu nego na selu? Misliš li, da svi ljudi na zemlji ne trebaju isto?

Poslije toga odgovora, zašutješe opet svi snopovi.

Sjene mraka nagnuše se nad njima, a iz daljine začuše, kako se približavaju seljačka kola.

— Dolaze! — šapnuše svi vlati, da je zašuštalo krupno, zlatno zrnje.

... Dolaze po nas!

Uistinu, žito se nije prevarilo. Gospodar se dovezao u polje, a nije bio sam. Dovezli se i mnogi drugi ljudi, pa i djeca, i svi se oni prihvatiše posla, da snopove natovare na kola. Žurilo se svima, da ih ne pretekne noć, jer ih je čekao još dugačak put do sela.

— Krasno žito! — hvalio je gospodar bogate snopove.

— Urodilo je, trud nam nije bio uzaludan.

— Bit će ga do nove žetve! — prihvatila je gospodareva žena i pogladila jedan snop. — Kuća će biti puna — djeca će ga imati dovoljno...

— Moći ćemo i prodati jedan dio! — govorio je gospodar.

— Kako nama treba, i drugi čekaju...

Tako su razgovarali muž i žena, spremajući žito u kola, a večer je hladila njihova oznojena čela i gasila žar dana.

— Umorio sam se! — reče čovjek i nasloni se časak na kola. — Jako sam se umorio.

Prve se zvijezde smiješile na potamnjelu nebu, a mjesečev obraz, sav okrugao i žut, nagnuo se nad zemljom.

— Gladan sam! — jedan se mali dječak uhvatio za majčin skut. — Daj mi kruha, majko!

Taj djetinji glas nije ostao osamljen. I druga se djeca pridružila molbi svoga brata.

— I mi smo gladni! — povikaše i oni. — Htjeli bismo kruha!

Slušao je to onaj snopić žita, koji je maločas tako silno želio postati slasticom na nečijem stolu.

Čuo je i zažalio se nad djecom.

— Kada bih se mogao odmah sada pretvoriti u kruh! — uzdahnuo je novom, burnom željom.

... Kada bih mogao, već ovdje na polju, zasititi glad ovih mališana!

A zadrhtali su i drugi snopovi istom željom, i svi oni zašumješe jednakom čežnjom, da se njihova smrt preobrazi u život djece, da njihova žrtva bude radost ovih malih, njihov smijeh, njihova sreća.

— Čujete li, braćo? — šaptale su vlati. — Rasli smo i zorili ne samo na zemlji, već i u srcu čovjekovu...

Zemlja i sunce hranili su nas, a kiša i znoj gospodara rosili su po nama čitavo proljeće i ljeto...

U čovjekovoj ruci probudio se naš mali život i bujao do onog časa, kad smo morali pasti.

Živjeli smo lijepo i odlazimo mirno.

Mi smo ispunjenje čovjekove težnje — mi smo plod njegove muke i rada i veliki poklon zemlje.

Mi smo kruh!

— Kruh, kruh! — šumjeli su svi snopovi, kao da se svojim vlatima klanjaju veličini svoga određenja u svijetu.

— Kruh, kruh! — kliktala su djeca, smiješili se roditelji.

A od svih najviše i najponosnije šumio je mali snopić i njegov poklik rastao iz sve njegove snage, koja se upinjala, da izrazi njegovu radost.

Jer snopić je želio, da ga svi čuju.

Želio je da hrani djecu, da na njihov stol donese sreću.

RUBAC SA CVJETOVIMA

Da je Titrica izrasla veća i snažnija, da nije mlađa i, napokon, da nije djevojčica, njezin bi bratac Jasenko još i razumio mnogo koješta. Istina, ni onda ne bi se on pomirio s njezinim umiječima, ali bi barem osjetio, da tako mora biti.

Ali ovako! Titrica jedva da Jasenku siže do ramena, slabašna je – to je on već iskušao, kad bi se pohrvali – ni u školu nije još pravo ni zavirila, a sve bi znala bolje od njega. Pa što je još gore: i majka to priznaje Titrici i hvali je i miluje. Treba li što donijeti u kuću, majka samo dovikne Titrici, a ona i igru ostavi i drugove prečuje, pa već trči da izvrši majčin nalog. Treba li što pomoći u kući Titrica se ne izvlači, nego sasvim ozbiljno pomaže majci. I u društvu starijih ona je pristojna, ne dosađuje odraslima, ne zadirkuje ni u koga. Upravo, dobro je ona dijete.

Sve je Jasenko razabrao u nebrojno raznih prilika, i nije mu bilo pravo. Nije da on ne bi volio sestricu, ali krivo mu je, eto, što ona, iako maljušna, sve nekako bolje umije od njega. Krivo mu je i to, što ona doduše i pogriješi, ali to ne taji. I svi je vole i njemu stavljaju za uzor.

Jednoga dana Jasenko se naljutio još jače. Donio on u školu svoje bilježnice i risanku, a učitelj otvorio risanku, zagledao se u crtež i pogledao Jasenka, pa on naslutio da nešto nije u redu.

– Da li si ti to crtao? – pitao učitelj u dvoumici, a Jasenko se još i požurio da potvrdi.

– Ja sam! – odgovorio je važno, samo mu postalo još čudnije, što učitelj prevrće risanku u ruci, promatra je sa svih strana i samo se osmjehuje.

Provirivali i drugi dječaci iz svojih klupa, nadviruju nad Jasenkovim leđima i smijulje se i oni – očito, ispalo je nešto za Jasenka smiješno i nezgodno.

Tada učitelj podigao risanku i pokazao svima risariju Jasenkovu.

Što je bilo ovo? Jasenko pocrvenio i sav se zaprepastio: narisano nešto, niti je konj, niti magarac; nije pas, a ni mačka nije, već neko čudovište s dugim repom i ogromnim ušima i njuškom izvrnutom.

Da, Jasenko je razumio. Titrica je to narisala u njegovu risanku, ona je prigrabila njegovu torbicu s knjigama i bilježnicama...

Propentao Jasenko, kako je to sestrica skrivila, a drugovi udarili u smijeh, pa nije znao, kako se po svršetku škole izgubio iz razreda, kako je dojurio kući. Uletio u kuću i naletio upravo na Titricu, ali kako se zaletio do nje i tanjur je sa stola oborio i crepovlje se rasulo po podu.

Protrnuli obadvoje, i Titrica i Jasenko, a u tom času i otac ušao u sobu.

– Tko je to razbio? – zagrmio je on na djecu, pa Jasenku klonule ruke od straha, kako se toga dana upravo sve urotilo protiv njega, kada je Titrica progovorila.

–Ja sam razbila! – primila je ona na sebe kratovu krivnju. – Meni je omaklo...

Zadivio se Jasenko sestričinoj odvažnosti, jer je ona pretrpjela i očevu psovku, a kriva nije bila. Tako se oni izmirili i prešutjeli, što su imali raspraviti o onome događaju s risankom. Prešutjeli doduše, ali Jasenka to i dalje kopkalo u srcu – nije on zaboravio, kako mu se drugovi rugali, a učitelj smijao. Pa smišljao on i premišljao, kako li će se za to Titrici osvetiti.

Prilika se pružila naskoro.

Približavao se Majčin dan – Jasenko bi to i zaboravio, ali nije zaboravila sestrica. Brinula se ona dane i dane i sve nešto računala na prste, a tada razbila svoju kasicu za štednju i uputila se u grad, kada to stariji nisu primijetili.

Čekao Jasenko Titričin povratak, nestrpljiv i radoznao, što li će ona donijeti za svu ušteđevinu, a kada se djevojčica vratila s omotićem pod rukom, sletio je odmah, da mu pokaže svoju tajnu.

Brižno i polako Titrica je odmotala omot, pa kada ispadne odanle rubac za majku, svileni rubac žarke boje s velikim cvjetovima, ona je zakliktala od radosti.

– Je li da je krasan? – upitala brata, a njega pecnula zlurada pomisao, da je to čas, kada može vratiti sestrici milo za drago.

– Pa što je krasno – zar ovo? – naškubio on usta porugljivo. – To je prost rubac, kakav se u gradu i ne nosi. I to si ti kupila?!

Nije se prevario. Titrica je raširila očice, a svjetlašca u njima kao da su potamjela – porumjenjela i ona, onda zadrhtala.

– Nije lijep?!

– Pa dakako da nije! – kimnuo Jasenko i uživao u sestričinu jadu.

– Ja to ne bih uzeo, ni da su mi darovali. Ali kad dođe u dućan ovakva luda djevojčica . . .

Omjerio ju je nadmoćno i prezirno.

– Što se ti razumiješ u stvari! – završio on taj razgovor.

A Titrica je sada u istinu proplakala. Njezin dar majci, njezin krasan, dragocjeni dar, kao da je u trenu izblijedio, cvjetovi na njemu uveli, i sav je rubac postao običan i otrcan. A ona je izdala sav novac! I ništa, ništa se više nije dalo promijeniti – trgovac ne će primiti natrag, što je jednom prodao . . .

Sve je, dakle, bilo uzaludno. Njezine priprave, uzbuđenje i sva radost njezina . . .

Zbunjena i žalosna vukla se Titrica po kući. Ona, hitra i cvrkutava kao ptičica, iznenada je umukla i oborila glavicu, kao da je pao mraz na njezino srdašce.

– Što je tebi, moja djevočice? – opazila je i majka ovu promjenu.

– Ti si bolesna.

A Titrica samo odmahnula, da je ništa ne boli i šutjela. Ispitivali je, ali se nije odala. I sa svojom velikom tugom legla ona u večer u svoj krevetić.

Legla je Titrica, ali ne može usnuti. Okreće se po krevetu, jastuk je već ovlažen njezinim suzicama. Okreće se i uzdiše, čas tiše, čas glasnije, a Jasenko u svome krevetu sve to čuje – sve to razumije.

Začudo, nije se on dugo radovao, što je ožalostio sestricu. Mislio je, kako je izvršio nešto veliko i, nešto, prije svega, potrebno, da ga osvetom zadovolji, ali Titričine suze zaprepastile ga i ožalostile. Eto, nije on dobro učinio, nije! Sestrica je doduše potrošila svu uštednju, svoju i njegovu, ali ona je ipak donijela dar majci. Pa zar bi on možda nešto bolje odabrao? Jednom su ga poslali u dućan da nešto kupi, a on se toliko zbunio ispred svih onih polica napunjenih najrazličitijom robom, da je zaboravio, što je trebalo kupiti. Izabrao je stvar, posve nepotrebnu i, sigurno, nimalo lijepu, i još se pravdao u kući, da je izabrao najljepše . . .

Razmislio Jasenko, a sve izlazi na jedno: Ožalostio je Titricu ni zbog čega. Rubac ima takve krasne cvjetove, kao da su upravo popadali s rascvalih grana, već to je prekrasno. Zatim, svilen je i topao – majka će se njime ogrnuti, da ne zebe – ona i onako rubca nema . . .

Polako, jedva čujno ustao Jasenko i na prstima se prišuljao krevetiću, gdje Titrica leži. Tiho, u strahu, dodirnuo on ručicu Titričinu, sagnuo se do nje, prislonio usta do njezina uha.

– Titrice! – prošaptao bratac – ne ljuti se! Ja sam to kazao – onako, da ti bude krivo . . .

Vidio je, da su se dva Titričina oka plašljivo rastvorila i zagledala u njega, ali još se odmakla od njega, još mu nije vjerovala.

. . . Rubac je lijep! – uvjeravao je Jasenko dalje šapatom. – Pogledao sam ga još jednom . . .

Tada se Titrica podigla u krevetiću.

– Lijep je, je li? – upitala je doduše još sumnjičavo, ali ipak već i utješeno.

Jasenko se obradovao.

– Dakako! – skoro je zakliktao. – Tako je lijep, da ljepšega mama nigdje ne bi mogla naći!

Da, Titrica se primirila. Suzice još su se caklile na njezinu licu, ali smiješak je već brisao tugu.

– Lijep je, lijep . . .

– . . . A ja sam ti vratio ono zbog risanke! – priznao Jasenko iskreno.

– Znaš ono . . .

Ali Titrica ga više nije slušala.

Još je stajao časak kraj njezina kreveta, razočaran, što ona ne će da s njime razgovara. Ali zamalo duboko je disanje doprlo do njega.

Titrica je zaspala.

– Eto, što su djevojčice! – pomislio Jasenko malko uvrijeđeno.

– Ili plaču, ili spavaju . . .

Pričekao još časak, tada se i on vratio u svoj krevet.

Još je razmišljao malo;bio je kriv istina, ali Titrica je ipak posve još nepametna i ne može se ona mjeriti s njim, ne može ona biti bolja od njega.

Tada je i on zaspao.

Svanuo je Majčin dan.

Oboje se djece obuklo ljepše nego drugih dana. Oboje se umilo i počešljalo, a zatim izašlo pred majku.

Titrica je naučila pjesmicu u čast ovoga dana. Posve ju je dobro znala, a sada . . .

Smela se, riječi se izgubile, prvi je stih potekao glatko, drugi je hramao, a trećega se više nikako nije mogla sjetiti . . .

Započeo i Jasenko. I njemu posrećilo nekako do pola pjesmice, a tada se i on zapleo . . .

Ali oni su pružili svoj dar majci. Svilen rubac s velikim cvjetovima. Rubac, orošen suzama Titričinim one prošle noći . . .

A majka...

Zanijemila i ona, od radosti i ganuća, suze se zaiskrile i u njezinim očima. Privukla ih je sebi, njih obadvoje, grlila ih je i cjelivala.

– Djeco moja!

I rubac je razvila i ogrnula se njime, tako je Jasenko u istinu vidio, da je mama lijepa, rubac joj pristaje, i ona se raduje.

– Upravo to sam i željela! – kazala je majka djeci.

A kasnije, Titrica i Jasenko su razgovarali i nisu znali, da je majka unišla i da ih čuje.

– Vidiš li! – kazala je Titrica – mama se veseli. Da si ti pošao kupiti, o, što bi ti donio...

Jasenko je smatrao, da ne smije dopustiti ni ovaj skriveni sestričin podsmijeh.

– Što bih donio?! – isprsio se zato prkosno. – Ljepše bi već bilo, ali neka ti bude...

Sjetio se Titričine tuge i samo odmahnuo.

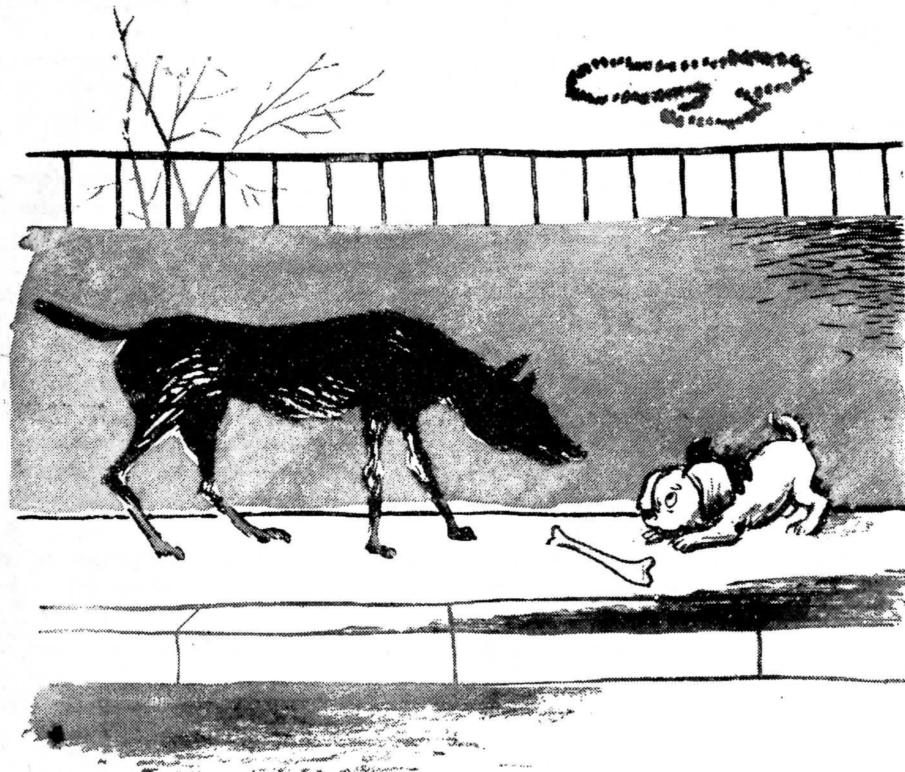
... Sada je to gotovo...

Majka je prišla djeci.

– Što god bi dobila od vas, bilo bi jednako vrijedno! – osmjehnula se vedro.

Ni Jasenko ni Titrica nisu to razumjeli.

– Dakako, rubac s cvjetovima meni je najdraži! – potvrdila je majka i smirila njihovu neizvjesnost.

KOST

Gospodarica je nosila malog bijelog psa. Sav obrasao u dugu svilenu dlaku, s ružičostom vrpcom oko vrata, psić se stisnuo na ruci gospodarice. Po svoj prilici njemu se činilo, da mu nigdje ne bi moglo biti ljepše.

Ali ulicom je trčao pas, mršav, uprljan, posve prost. Dotrčao je do gospodarice bijelog psića, mahnuo repom i radoznalo pogledao mališa u njezinu naručju. Kada bi životinje znale govoriti, onaj došljak sigurno bi se začudio sitnom psiću.

– Oho, ovo štene ne može još trčati na vlastitim nogama! – odmahnuo bi prezrivo. – Je li to uopće pas?

Bijeli psić zarežao na neuglednog psa. Zacvilio je i nakostrušio se, no veliki pas nije ga više gledao. Odjurio je dalje cestom i zastao kraj neke kosti, koju je ondje pronašao.

U času se dogodilo nešto neočekivano. Bijeli psić skočio je s gospodaričine ruke i potrčao, koliko su ga nosile sitne nožice, prema velikome. Uzalud je gospodarica dozivala bjegunca, ljutila se prijetila – psić je dostigao svoj cilj, pokušao i on da prigrabi dio kosti.

Dalje se zbilo, što se često zbiva u takvoj borbi. Veliki je pas zgrabio malaoga pridošlicu, potresao njime i odgurnuo ga, a zatim mirno i slasno oglodao kost. Nije se obazirao na bespomoćni cvilež uvrijeđenog psića, a još se manje obazirao na ljutite psovke gospodarice onoga ljepotana.

Zapravo, ona i nije toliko psovala velikog psa, koliko se uzrujala zbog svoga ljubimca.

– Zar ti da se grabiš u koštac s nekim šugavcem! – uvrijeđeno je korila pobijeđenoga. – Zar da se lakomiš za nekom oglodanom kosti, a svega imadeš, svega, što ti samo mogu darovati!

Čini se, da bijeli psić ništa od toga nije razumio. Ni to, da je trebao sačuvati ugled, i da nije smio ostati osramoćen. Zaboravio je, eto, na slastice u gospodaričinom domu, pa ni sjetio se nije, da su njegovi zubi i njegove pandže preslabo oružje za ovakvu borbu.

Napokon, što traže ljudi od njega, i kakav bi on morao postati, da bude po njihovoj volji? Može li se biti igračka čovjekova i ponosan pravi pas?

Gospodarica i bijeli psić nisu se razumjeli.

A čitav je jad skrivio neugledni došljak, kojega ne nose na ruci, već on slobodno i radosno juri kamo poželi.

Da, skrivila je nevolju i jedna kost.

Oglodana kost na cesti.

BAKIN CVIJET

Ovo je priča o cvijetu, koji živi i raduje čovjeka.

Priča o cvijetu, koji sanja o životu.

Na prozoru bakičine sobe živio je u svom lončiću mali cvijet. Sunce je do njega rijetko dopiralo, a kad bi ga i pomilovalo, odlazilo je opet žurno. Mali cvijet bio je zbog toga tužan, njegova se glavica spustila, listići mu poblijedjeli. Kadikad bi sjeo na prozor vjetar i pripovijedao mnogo koješta, što je vidio na svome letu. Mnogo je krasnih cvjetova ljuljao, mnogo je slatkog peluda raznosio, zato je bakičinom cvijetu hvalio život, ali život daleko od ovog prozora i ove sobe, a cvijet je slušao i divio se, čeznuo i tugovao. Saznao je on tako o svojoj mnogobrojnoj i raznovrsnoj braći, što rastu na livadama i u vrtovima – saznao je o velikom suncu i zlatnim zvijezdama, o šarenim leptirima, veselim pčelicama i sitnim mravima. Čuo je cvijet o grmovima ruža, o potočiću i vrtljaru, ali poslije svakog takvog pohoda razgovorljivog vjetra, snuždio se još više.

Sigurno, bakica je čuvala svoj cvijet, voljela ga, činila sve, što je mislila, da će mu ugoditi. Ona je također s njim i razgovarala, milovala mu listiće i gasila žeđ, prekapala zemljicu, u kojoj je pustio svoje korjenčiće i žalostila se, kad bi se sneveselio. Nije ona znala, zašto je njezin cvjetić nezadovoljan, a on opet nije mogao čovjeku povjeriti, što ga mori. Tako se dogodilo, da ni sva bakičina njega nije više koristila. Cvijet je stao ginuti.

A vani je bila jesen. Nebo još svijetlo sunce još toplo. Opet je došao vjetar, iako nije imao mnogo vremena, da se zadrži. Opet je pričao o cvijeću, koje još cvate, o životu, koji se još šareni, a mali je cvijet spustio glavicu.

– Vjetre, – zamolio je putnika – vjetra – ja sam tako žalostan. Možeš li mi pomoći?

Vjetar je bezbrižno mahnuo krilima i začudio se.

– Da ti pomognem? – upitao je, ne vjerujući, da li je dobro čuo. – Pa kako ti misliš, mališu, da bih ti mogao pomoći?

Cvjetić se zastidio. Da je bio rumen, zacijelo bi se još jače zarumenio.

— Ponesi me sa sobom! — zamolio je drhtavo. — Potresi krilima, istrgni me iz lončića i odnesi me, na livadu ili u vrt, tamo, gdje cvatu moja braća.

Vjetar se nasmijao, glasno i podrugljivo.

— Ja te ne mogu nositi! — otklonio je odlučno. — Ovakve cvjetiće, kao što si ti, nigdje i nisam vidio u slobodi. Ne poznaju te ni u vrtu, ni na livadi i siguran sam, da te i ne bi primili u svoje društvo.

Cvjetić je zaplakao sitnim, čemernim suzicama.

— Zar ja nemam preluda, kao što ga imaju oni drugi? — pitao je snuždeno — Zar ja ne mogu imati dječice, kao što je imaju drugi?

Vjetar je mahnuo, da on to ne razumije.

— Ti nisi kao oni cvjetovi, koje ja posjećujem! — odgovorio je mudro.

— Zašto si upravo takav, to ja ne znam i ne brinem se za to. Ali. tebi je, po svoj prilici, određeno, da živiš samo u ovom lončiću i nigdje drugdje.

Tako je kazao vjetar i odletio, a mali je cvijet požeilo da nestane.

— Ako ne mogu vidjeti ni braću ni svijet, onda je bolje da svenem još ove noći! — pomislio je već sanen. — Ako se ne mogu obradovati dječici, neka umrem još prije novoga jutra...

I usnuo je mali cvijet, dok se bakica sagnula nad njim i zabrinuto ga ogledavala.

— Boluje moj cvjetić — opazila je njegove svinute listiće i sagnutu glavicu.

Onda je i bakica zadrijemala, i oni su oboje, i cvijet i bakica usnuli čudan san.

Ugledala je bakica svoj dragi cvijet, kako se miče u lončiću. Začula je, kako je dozivlje, a to je bio razumljiv glasić, iako sitan kao u nejaka djeteta.

— Hoću u prirodu! — zazivao je glasić. — Sunčan je dan, hoću da ga se nagledam. Napolju su braća, koju ne poznajem — tamo su i leptiri, i pčelice i mravi. Tamo je moj prijatelj vjetar, koji mi je pričao divne priče. Mojoj se braći svi dive, a mene nisu ni vidjeli — njima dolaze u pohode i sunce, i zvijezde, i ptičice, i ljudi, a tko je upitao za mene? Braća se moja vole među sobom, i ja bih da osjetim takvu radost. Oni imaju dječicu, a ja ih želim...

Cvjetić je ušutio, a bakica je ustala i tiho mu prišla.

— Ah, to je tuga, što boli tvoje srdašce! — iznenadila se, što se sama tome nije dosjetila. — Vjetar je smutio tvoju glavicu, sunce te je očaralo — to se događa mnogima, i većima, i iskusnijima, vrednijih nego što si ti. Htio bi k braći, a ne znaš, da svaki cvijet ima svoje mjesto, a ipak nema među njima i manje vrijednih, bogatijih i siromašnijih. Ti se buniš, a tako si lijep, kao što su lijepi i oni ostali. Kad dozore tvoje sjemenčice, posadit ću ih u zemlju i vidjet ćeš svoje mališane, dok od tvoje braće nikada ne će znati, gdje su niknuli njihovi potomci. Cvasti ćeš i uvenuti, ali dok živiš, meni donosiš radost i ja te volim...

A mali je cvijet sanjao u isto vrijeme.

Našao se u vrtu prepunom cvijeća, da nije znao, kamo bi prije pogledao i koga bi prije pozdravio. Vidio je cvjetove raznih boja i mirisa i bijele krasne cvjetove tako ponosite, da je mali cvijet poniknuo zbunjen i jedva prošaptao pozdrav. Ali ljepotani ga ne čuše. Pokušao je razgovarati s njima, kao nekad s vjetrom, ali oni mu i ne odgovoriše. Htio je naći svoje mjestance među njima, tamo, gdje bi bilo sunca, ali se stariji cvijetovi pobuniše.

— Mi smo ovdje još od prije! — mahnuli su ozlovoljeni. — Mi imademo svoje pravo i ne damo ga.

— Braćo! — molio je cvjetić, prestrašen njihovim otporom. — Došao sam da budem uz vas, a mnogo mjesta meni i ne treba. Ako ostanem u hladu, listići će mi otpasti, cvijet mi ne će zoriti.

— Kakve li štete! — narugali se cvjetovi u blizini. — Vidite li drznika: nitko ga nije zvao, a on se gura među nas. Uznemiruje nas i smeta nam, kao da je netko, koga treba paziti i čuvati...

...On vjeruje da je važan! — kimnuli su i drugi ljutito. — Siromašak, nikada se nije ogledao u jezeru na mjesečini, pa da vidi, kako je ubog i neznatan...

...Možda bi htio i u staklenik, kad zahladi! — nasmijala se podrugljivo bijela krizantena. — Jer i onako: zima je već blizu...

Kroz čitav vrt, od gredice do gredice širio se podrugljiv razgovor. Od najmanjeg cvijeta, koji nije bio viši rastom od malog dolaznika, pa do velikih cvjetova, koji su, čini se, vladali u vrtu, širilo se raspoloženje puno neprijateljstva prema malome pridošlici. I čitavu noć zebao je cvjetić od takvog neprijaznog dočeka, i čitav dan kasnije nije se nagrijao ni na suncu, ni na nečijem osmjehu, a kad je stigao vjetar, i cvjetić mu se potužio, očekujući od njega pomoć i presudu, i taj je stari prijatelj samo odmahnuo.

— Što se mene tiče, kako vi na zemlji usklađujete svoje postupke! — otresao se hladno. — Imadem ja svoga posla, svojih dužnosti.

Opet je cvjetić pokušao ganuti nečije srce, ali uzalud. Pokušao je usporiti lijet kasnog leptira i privući pčelicu, ali oni su žedno srkali iz sićušnih čašica, koje su im nudili ostali i prečuli su zov ubogog doseljenika. Podigao je glavicu prema sunčanoj zraci, zamolio sunce da ga zagrli, kao što grli i druge, ali sunce je bilo visoko i zaokupljeno svojim poslom, pa nije dospjelo ni osvijetliti ni ugrijati došljaka. Kasnije dođoše u vrt ljudi i ubraše mnge cvjetove, a mališa i ne pogledaše. I rastužio se ponovo i još gore, nego što se rastužio prije, u svom lončiću, pa kad je po drugi put pala noć, i mjesec se prošetao po nebu velik i sjajan u krugu treptavih žutih zvjezdica, cvjetić je osjetio, da odkucava njegov posljednji čas. Još se jednom pokušao uspraviti, ali bio je odviše umoran — još je jednom pokušao upiti u sebe miris zemlje i noći, da njime osvježi malo, klonulo srce.

Snage više nije bilo.

Umirao je polako, svijestan da ga niko više ne će spasiti.

— Nisi bio zadovoljan, a sada si okušao i život u vrtu — čuo je cvjetić prijekoran glas. — Za onaj život ti nisi bio sposoban, zato si ostao odgurnut od drugih i kažnjen . . .

Mali je cvijet zadrhtao — to mu je njegovo vlastito srce spominjalo krivnju, kako bi prije nego što nestane, još za trenutak na zemlji, osjetio, kako je nekad bilo bolje i ljepše.

Još za trenutak trebalo je da razabere, kako ga je voljela bakica u svojoj sobici i kako je u svačijem životu, pa tako i u životu maloga cvijeta, veliko i krasno, kada se nekome dariva radost.

Ljepše je to i od onih bogatih čaških cvjetova, što su slične malim kraljevskim krunama; vrednije nego čitav veliki vrt s blistavim jezerom, s pjesmom ptica na granama drveća, sa svijetlom sunčanim i mjesečevim, milije je i skupocjenije od svih boja i mirisa i šumova.

Darivati radost.

Osjetiti da nas netko voli.

Jutro je izvelo sunce na šetnju i zaustavilo se na prozoru bakičine sobe.

Baka je protrla snene oči — zaspala je u naslonjači, kraj svoga cvjetića i sanjala je.

A sada je drugačije.

Pogledala je cvjetć: još prije noći činilo se, da će uvenuti, a probudio se i on i nije više svenuo, nije više tužan.

— Bakice, sanjao sam — bilo je strašno! — progovorio je cvjetić onako, kako je on znao, a začudo bakica ga je razumjela.

— Posadit ću tvoje sjemenke — potvrdila je, što je obećala mališu, dok je sanjala. — Niknut će tvoji plodovi, kojima ćemo se veselit. A poslije jeseni i poslije zime granut će opet proljeće. Živi moj dragi cvijete. Tvoje je mjestance dobro.

A cvjetić je podigao glavicu i listiće, uspravan i svjež i pozdravio bakicu, pozdravio život i novi dom.

NEOKRUNJENI ŽAPČIĆ

Žapčić — kralj našao se na stolu glavnog urednika novina za djecu. Zakreketao je ponosno, uvjeren, da će ga primiti sa svim počastima, ali urednik je drugačije mislio.

— Ništa novo! — odmahnuo je i gurnuo žapčića u ladicu. Tamo su iz raznih omotnica i s raznih papira provirili raznovrsni stanovnici životinjskog svijeta od mišića i mačke, zečića i vjeverice do lisice, medvjeda i vukova. Da, i lav je riknuo odnekud — bio je ljutit, što ga nitko ne primjećuje i nitko ga se i ne plaši.

— Čitava menažarija! — rekao je urednik, gurnuvši žapčića među šaroliko društvo. — Na sreću, ne treba ih hraniti.

Žapčić se, dakle, našao stisnut u tjesnoći i u mraku s predstavnicima kućnih životinja, ali i sa zvjerima iz šume i džungle. Našao se uz lisicu, koja je podvivši rep pričala o svom noćnom lovu na pjetliće i kokoši, dok je medvjed brundao,

kako lija laže, a vukovi zavijali od gladа. U isto vrijeme zečić je tražio kupusa, mačka gonila mišića, a lav se spremao, da proždre mahom sve, što mu dopadne zubi i pandža.

– Gdje mi je bara? – pomislio je žapčić i zabrinuo se, što je tako sam u ovom divljem metežu. Dakako, on je odabranik svoje vrste, kako bi ga, da nije tako, izabrali za vladara žabljeg soja! Trebalo je, da se vrati žapcima i žabicama kao okrunjena glava, samo vjeverica je u trenutku, skrivena na najvišem vršku stabla, spustila žir iz šapica i pogodila žapčića.

– Sasvim neobzirno! naljutio se žapčić očekujući, kad li će ga gospodar ladice izvesti na svečanost. Ništa se nije dogodilo – naprotiv, čuo je i upamtio, kako je onaj čovjek spomenuo, da je sve to stara priča.

– Obične zgode i nezgode! – bunili su se i drugi u ladici, cvilili, psikali, režali i zavijali.

. . . Nezanimljivo, kaže čovjek. A je li se on šuljao u lov po našim tragovima trpio naše strahove, mučio se našim jadima, veselio našim uspjesima? Neznatni miš! – narugao se, a odmah zatim nadodao jednako prezirno: šugava mačka! Nasmijao se u brk zecu dugoušku – nabacio se kamenom na vjevericu gizdelinku. Ni trepnuo nije zbog vukova, zbog lava . . .

– Pobunimo se! – zacvilio je miš i nestao. – Izađimo odavde! – zatražio je zec i strugnuo. – Tražim svoje pravo! – kreknuo je i žapčić i zadrhtao. Jer vukovi su zatulili i lav riknuo – pojurili jedni, poskočili drugi, a čovjek izvukao ladicu i činio se još ljući.

– Kakav li je ovdje nered! – tresnuo je šakom. – Što li je to? – Namrštio se i povikao.

Pružila se prilika, i žapčić, koji se nalazio najbliže izlazu, skoknuo iz ladice i sakrio se na stolu. Urednik je promiješao životinje u ladici, a neke i bacio u košaru do stola. Radio je žurno i odahnuo.

– Napokon! – Mislio je, da je gotov s ovim poslom, kada ga prene tanki kreket.

– Dobar dan! – Žapčić se trgnuo, ali ipak skupio odvažnost i doskakutao bliže. – Smijem li vas upitati, kada ćete objaviti moju historiju? Teško mi je bilo u vašoj ladici – društvo nije za mene, a bilo je i zagušljivo.

Što je tebe i dovelo ovamo? – urednik se čudio, ali i nasmijao, a taj je smijeh uvrijedio žapčića.

– Nisam te zvao . . .

– Oprostite, bit će, da je to zabuna! – žapčić se napuhnuo ogorčeno. – O nama su ljudi uvijek pisali, za naše doživljaje uvijek se zanimali . . .

– Pisali su! – urednik je kimnuo. – Ali djeca su radoznala i na nove stvari, na život oko nas. Umjesto o tvojoj glazbi u šašu, o lijenim lukavštinama, zečjem strahu i mačjim zamkama, povest ću ih na put oko svijeta avionom, koji leti brže od zvuka.

– Nisam o tome čuo! – snuždio se žapčić. – U naš svijet ne putuje se tvojim avionom. Put do nas je kraći, a zanimljivosti imade i kod nas.

Čovjek je šutio – očito nije više želio nastaviti razgovor s malim žapcem.

– Ne možeš ti nama zatvoriti vrata! – ljutio se žapčić. – Mi ćemo se složiti, svi će nas čuti, eto, ovako . . .

Opet se naduo žapčić, ali bilo je to odviše za žablje snage.

Puknuo je na stolu.

Tada je zabilježio čovjek:

Poginuo je neokrunjeni žapčić . . .

Možda mu je bilo i žao, što ga nije dočekao prijaznije, onako, kako se dočekuje stare znance.

Odnekud, iz daljine, začuo se kreket žabljeg zbora – tko zna, nisu li u tom času birali novog vladara.

Šušnuli su papiri u ladici i u košari – prije sna javljale se životinje.

I mišić, i mačka. Vjeverica i zečić –

Lisica, vukovi i lav.

– Živi smo! – potvrđivali su njihovi glasovi.

– Čovječe, pusti nas u priču.

Tako je urednik popustio. O avionu, smislio je, pisat će djeci drugi put. Uputio se lav pustinjom, vukovi se ozvali zavijanjem.

Odšuljala se lisica u lov u selo – zaigrala vjeverica u najvišoj krošnji – zečić je glodao kupus, mačka gonila mišića . . .

SADRŽAJ: